

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Filozofické fakulta
Katedra historie

Keltské mince na Moravě
Bakalářská práce

Autor: Michaela Koldová
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Eduard Droberjar, Ph.D.
Olomouc 2012

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Doc. PhDr. Eduardu Droberjarovi, Ph.D., za odborné vedení práce a za podporu a trpělivost při jejím vytváření. Děkuji také Ph.D. Jiřímu Militkému, Ph.D., za možnost konzultací a osobního setkání za účelem diskuse o řešeném problému, a také paní Hedvice Břínkové za ochotnou pomoc při shánění literatury k danému tématu.

Velký dík patří také všem respondentům, kteří mi věnovali svůj čas a zodpověděli na všechny mé otázky.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vytvořila samostatně s použitím literatury, kterou uvádím v seznamu.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Obsah

Obsah	4
1. Úvod.....	6
2. Dějiny bádání.....	8
3. Mincování	10
4. Typologie keltských mincí.....	12
4.1. Domáci mince	12
4.1.1. Au mince.....	12
4.1.2. Ag mince.....	18
4.2. Cizí mince	20
4.2.1. Východokeltské mince.....	20
4.2.2. Středokeltské mince	23
4.3. Suberáty	28
5. Ikonografie keltským mincí na území Moravy.....	30
6. Import a export keltských mincí	35
7. Problematika detektorové prospekce a dokumentace keltských mincí	37
7.1. Detektorová prospekce v archeologii	37
7.2. Kresebná x fotografická dokumentace	41
7.2.1. Kresebná vs. fotografická dokumentace stejné mince.....	43
8. Příklady hlavních sídelních a obchodně – výrobních center	45
8.1. Němčice nad Hanou.....	45
8.2. Staré Hradisko.....	49
8.3. Hostýn.....	50

9.	Úloha mincí v keltské společnosti	51
10.	Závěr	52
11.	Resumé.....	54
12.	Literatura.....	57
	Přílohy.....	61

1. Úvod

Hlavním cílem mé práce je vytvoření katalogu nálezů keltských mincí na Moravě zpracovaného na základě literatury a dle možností také z muzejních sbírek.

Při tvorbě katalogu jsem narazila na často diskutovanou problematiku posledních let, a to stále populárnější vyhledávání cenných předmětů pomocí detektorů kovu. S tím souvisí i bezpočet nálezů keltských mincí, jež přibývají tak závratnou rychlostí a v tak obrovské míře, jako nikdy předtím.

V nastalé situaci je pro mě tudíž prakticky nemožné všechny tyto nové exempláře v předkládaném katalogu obsáhnout. To se týká samozřejmě i takových mincí, které již hledači předali do rukou archeologů, ale z důvodů ochrany lokality nebyly ještě doposud zveřejněny nebo se je kvůli velkému množství nově nalezených kusů zatím nepodařilo úspěšně zpracovat. V důsledku toho je katalog složen pouze z publikovaných a tedy převážně starých nálezů keltských mincí.

Jako doprovodnou obrazovou dokumentaci používám výhradně fotografie mincí. Pod danými nálezy jsou ale přesto uvedeny i další publikace, ve kterých je možné dohledat kresby k zde popsaným mincím.

V dalších kapitolách se také budu zabývat typologicko-chronologickým přehledem mincí na Moravě, zmapováním výskytu jednotlivých typů mincí a analýzou surovin (druhy kovů), ze kterých byly vyráběny.

Část práce věnuji nálezům z Němčic nad Hanou a keltských oppid Staré Hradisko a Hostýn.

Zároveň se zaměřím na úlohu mincí v keltské společnosti a ekonomice Keltů na Moravě.

V příloze budou zahrnuty mapy, kresebná a fotografická dokumentace vybraných nálezů obsažených v katalogu a také přehledné typologické tabulky.

2. Dějiny bádání

Počátky dějin bádání o keltském mincovnictví spadají do poslední třetiny 19. století. První souhrnou publikaci vytvořil v 30. letech Rudolf Paulsen (1933). Jedná se o přehled všech doposud známých typů mincí, vše je také doplněno bohatou obrazovou dokumentací. Zároveň v této práci dal také základ pro vytvoření terminologie i chronologie bójských mincí (*Militký 2011*, 139).

V polovině 50. let pak vytvořil Pavel Radoměřský (1955) katalog keltských mincí pro území Čech, Moravy a Slezska. Jedná se o první takto celistvě zpracovaný soupis všech doposud známých nálezů keltských mincí z našeho území, jež obsahuje celkem 208 objevených lokalit.

V roce 1965 napsal Karel Castelin práci, jež navazuje na Paulsenovo dílo z 30. let. Zde určil čtyři na sebe časově navazující úseky ražby mincí, jež nazval mincovními obdobími A až D. V této práci také K. Castelin rozčlenil keltské mince do dvou velkých skupin, a to na ražby tzv. hlavních a vedlejších řad (*Militký 2008*, 122).

Počátek ražby keltských mincí byl v této době datován do 1. poloviny 2. století př. n. l. Tato chronologie byla zpochybněna až roku 1982 Haraldem Polenzem. Ten na základě srovnání nálezů z hrobu určil začátek keltského mincovnictví do 3. století př. n. l. Jeho názor byl v průběhu let stále častěji potvrzován, z čeho nakonec vzniklo vymezení dvou horizontů pro keltskou numizmatiku, a to období předoppidální a období oppidální (*Militký 2009*, 41).

V posledních letech se tématem keltské numismatiky zabýval M. Čižmář, který se zajímal především o moravská oppida a řešil také problematiku detektorové

prospekce. Jako archeolog MZM v Brně se také podílel na terénních výzkumech na Starém Hradisku a na záchranných akcích při stavbě přehrady Nové Mlýny a dálnice Brno-Vyškov (*Sklenář 2005*, 123). Ze všech těchto lokalit pochází mnoho evidovaných a zdokumentovaných exemplářů nejen keltských mincí.

Na jeho práci poté navázala J. Čižmářová (2004), která se zabývá mimo jiné i zpracováním starých sbírek v MZM (*Sklenář 2005*, 124).

V poslední době se velké publikační činnosti těší také E. Kolníková, která se zabývá především sídliskem Němčice nad Hanou (2012). Jejím velkým přínosem je pak systematické zpracovávání nových nálezů pomocí detektorů kovu. Dále se také zabývá ikonografií keltských mincí.

V Čechách se keltskému mincovnictví věnuje především J. Militký (2011), který se mimo archeologii zabývá i keltskou, antickou a středověkou numismatikou.

Ve svých publikacích se pravidelně věnuje novým nálezům mincí zpravidla z území Čech. Dále je také autorem mnoha článků o obchodních stycích v bójských oblastech a o významu keltské numizmatika apod.

3. Mincování

V keltské společnosti po dlouhou dobu neexistoval peněžní obchod (*Kolníková 2006, 5*). Když se tedy Keltové rozhodli pod vlivem antického světa razit mince, jednalo se o velký krok kupředu. Výroba mincí se stala vysoce specializovaným řemeslem, které značilo určitou míru vyspělosti keltské společnosti. Tím, že některá skupina začala razit své vlastní mince, dávala na odiv svoje vyšší postavení, moc a vliv nad ostatními. Těmto vybraným jedincům, kteří byli schopni pro svou družinu zajistit drahý a ceněný kov, se také dostalo vysoké pocty - jména i podobizny (hlavy) těchto „králů“ se poté objevují na mincích jako součást zobrazovaného motivu, jako je tomu například u mincí typu BIATEC (*Čižmářová 2004, 80*).

Aby bylo vůbec možné začít se samotnou produkcí mincí, bylo potřeba nejprve sehnat vhodný materiál pro jejich výrobu. Nejčastějším způsobem při získávání zlata bylo rýžování – bohatá naleziště byla zjištěna především na území Čech. Diskutovaným způsobem získávání zlata je také hlubinná těžba – tento způsob však ještě nebyl potvrzen žádnými archeologickými nálezy. Doposud také ještě není zcela jisté, jak se na naše území dostávalo stříbro. Nejpravděpodobnější však je, že se muselo dovážet (*Militký 2009, 43*).

První doklady o mincovní výrobě jsou až z oppidálního období. Z této doby pochází například mincovní destička z oppida Staré Hradisko.

Výroba mince je poměrně složitý proces, jenž je složen ze dvou fází. V první fázi je nutné nejprve nějakým způsobem odměřit požadované množství zlatého prachu, který může mít popřípadě i příměsi stříbra, mědi nebo bronzu. K tomu sloužily železné

nebo bronzové mincovní vážky, které se skládaly z vahadla a misek (*Militký 2008*, 80–81). Takto zvážený prach byl poté nasypán do mincovních destiček. Tyto keramické formy měly většinou obdélníkovitý tvar se zaoblenými konci a jejich rozměry byly přibližně 13,5 na 13,5 cm. Na destičce bylo množství různě velkých důlků, přičemž jejich velikost odpovídá výslednému nominálu mince, což bylo podle nálezů z oppid Stradonice nebo Závist, okolo 8 mm na délku a 3 až 6 mm na šířku (*Militký 2008*, 80).

Když již bylo takto odvážené množství prachu nasypáno do důlků, musela se celá forma ještě zahřát v pícce. Požadovaná teplota přitom byla dosažena vháněním vzduchu z měchu (*Militký 2008*, 80).

Ve druhé fázi výroby se již přistupovalo k samotné ražbě mince. K tomuto úkonu sloužilo kladivo, jehož jediným úderem byly vyraženy obě strany mince. Nejprve se však musely mince ještě trochu zahřát, aby bylo dosaženo ideálního výsledku (*Militký 2008*, 80).

K ražbě sloužila mincovní razidla, která se našla například v areálu oppida Staré Hradisko. Líc serazil pomocí spodního razidla. To mělo podobu železného kotouče, do něhož byla vsazena bronzová vložka s negativním obrazem. Horní razidlo, jímž se získal obraz na reversu, vypadalo podobně, bronzová vložka zde však nebyla podmínkou (*Militký 2008*, 80).

4. Typologie keltských mincí

4.1. Domácí mince

4.1.1. Au mince

4.1.1.1. Typ Athéna/Niké

Tyto zlaté mince vychází z obrazu mincí Alexandra III. Makedonského (Kolníková 2009, 10; Militký 2011, 141).

Na jejich aversu je vždy doprava orientovaná hlava bohyně Athény v korintské přílbě (Kolníková 2007, 441). Mince jsou ale nazvány podle svého rubního obrazu, na němž je zobrazena bohyně vítězství Niké, které je orientovaná vlevo, držící v pravé natažené ruce věnec, v levé žezlo (Kolníková 2006, 5; Kolníková 2007, 441).

„Na pravém okraji mincovní plochy je většinou zkomolený řecký nápis ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (Alexandrova mince), na některých je legenda také na pravé straně – ΒΑΣΙΛΕΩΣ (král).“ (Kolníková 2006, 5).

Na reversu mince se také občas objevuje mincovní značka, která má většinou tvar blesku nebo trojzubce. Takto si původně označovaly své mince dílny v Makedonii, jako například Amphipolise a Pelle nebo také mincovna Tarsus v Kylikii.

Tyto originální mince se na naše území dostaly dunajskou cestou, přes dnešní Maďarsko a Rakousko, přímo z Balkánu, který v té době byl domovem kmene Thráků (Kolníková 1998, 21; Kolníková 2007, 441; Kolníková 2009, 11).

Oblíbenost těchto mincí dokazuje i fakt, že se i na těchto územích objevují stále ve velkém počtu (*Kolníková 2006*, 6).

Jsou dva způsoby, jak se na naše území tyto mince mohly dostat. Neprosazovanější teorií je, že se sem byly přineseny keltskými žoldněři, kteří na naše území přišli založit svá stálá sídla (*Militký 211*, 141) poté, co jim skončila služba u makedonských panovníků (*Čižmář – Kolníková – Noeske 2008*, 682; *Kolníková 2010*, 11).

Na našem území se tento typ mincí vyskytuje nejvíce na lokalitě Němčice nad Hanou, dá se proto předpokládat, že se nakonec tito žoldněři usadili právě zde (*Kolníková 2006*, 46; *Kolníková 2009*, 11).

Mince se sem také mohly dostat díky některé z mnoha obchodních transakcí. Pokud si opět vezmeme příkladem Němčice nad Hanou, zjistíme, že toto centrum leží v koridoru jantarové stezky, která vedla z italské Aquilei do Baltu a u Bratislavské brány (Porta Hungarica) (*Čižmářová 204*, 65–66) se křižovala právě z již zmiňovanou dunajskou cestou. Tato křižovatka dvou významných obchodních cest vysvětluje i velké množství cizích řeckých mincí uložených ve zde objeveném depotu (*Kolníková 2006*, 46; *Kolníková 2009*, 11).

Tímto způsobem se tedy Bójové seznámili s antickými mincemi. Vlivem toho začali nejpozději v polovině 3. století razit své vlastní mince i na našem území. Keltské napodobeniny Alexandrových mincí jsou tedy nejstaršími raženými mincemi u nás (*Militký 2008*, 122).

Datace mincí byla takto určena na základě srovnání s nálezem dvou napodobenin Alexandrových statérů, jež se našly na lokalitě Dobian ve východním Durynsku. Mince byly nalezeny u spáleného těla, jež bylo datováno do 2. poloviny 3. století př. n. l. Dalším nálezem potvrzujícím tuto dataci je exemplář z Hostovic. Jedná se o imitaci mincí Filipa II. Makedonského (*Kolníková 1998*, 21).

U mincí typu Athéna/Niké se doposud nepodařilo nalézt žádné nominály. Panuje tedy domněnka, že na počátku ražby těchto mincí existoval pouze jeden nominál, který vážil okolo 8,5 g (*Militký 2011*, 141).

Mince můžeme rozdělit na tři skupiny, a to podle kvality jejich obrazu, na přímé (I.), stylizované (II.) a nezřetelné (III.) napodobeniny (*Paulsen 1933*, č. 2-23 (I.), č. 24-40 (II.), č. 48-56 (III); *Kolníková 2009*, 11).

Nezřetelný obraz na těchto mincích vznikl zřejmě v důsledku opotřebení razidla nebo kvůli nekvalitnímu provedení ražby (*Kolníková 2009*, 11).

Jelikož u III. skupiny je obraz mince téměř nečitelný, není tak stále zodpovězena otázka, zda vůbec tyto mince patří k typu Athéna/Niké nebo k mincím s Athénou Alkidemos.

4.1.1.2. Typ Athéna Alkidemos

Na území Moravy se v největším množství vyskytují mince typu Athéna Alkidemos.

Obraz na aversu se často mění, jedná se však o různé hlavy v přílbě. Mince jsou však pojmenovány podle svého rubního motivu, na němž je zobrazena „*kráčejíci*

bohyně Athény Alkidemos s přilbou, kopím a štítem a zkomoleným řeckým nápisem“
(*Militký 2011, 144*).

Na pravé straně mince jsou různé formy nápisu CIECI, na levé straně jsou pak zřetelná písmena E a Z (*Kolníková 2006, 13*).

Obraz na reversu je také důležitý z hlediska určení datace mince. Na tuto problematiku však existují dva rozdílné názory.

První tvrdí, že rubní obraz je převzat z makedonských tetradrachem s hlavou Filipa V. Tento panovník stál na straně Bójů, kteří po porážce Římany roku 190 př. n. l. museli odejít ze svých sídlišť na severu Itálie a jejich novým domovem se poté stala oblast severního Dunaje. Jejich cesta za novými sídlišti je také doložena četnými nálezy hornoitalských mincí ze Slovenska i z Čech (*Kolníková 2006, 13*).

Druhým názorem je, že pro mince byly vzorem tetradrachmy Antigona II. Gonatase z let 277 – 239 př. n. l. Na některých 1/3 statérech se totiž také objevuje upravený nápis ΓNV, což by mohl být pozůstatek ze slova ANTIFONOY, který se obyčejně vyskytuje Antigonových tetradrachmách (*Militký 2011, 144*).

Mince typu Athéna Alkidemos jsou tedy na základě těchto předloh datovány přibližně do 1. poloviny 2. stol. př. n. l. (*Militký 2008, 127*). To také například potvrzují nálezy z oppida Staré Hradisko, jehož vznik je datován do 180 – 120 př. n. l. Mince typu Athéna Alkidemos jsou zde zastoupeny mnohem častěji, než všechny ostatní typy mincí. Současně se tak potvrzuje domněnka, že i vznik oppida byl iniciován právě hornoitalskými Bóji (*Čížmář 1993, 402; Kolníková 1998, 23*).

S touto datací však opět někteří badatelé nesouhlasí a ražbu těchto mincí zařazují do konce 3. století př. n. l. Vychází totiž z nálezu 1/24 statéru z peněžní schránky

z Manchingu, který považují za typ Athéna Alkidemos. Zde je však pravděpodobné, že se nejedná o tento druh mince, ale o minci s androkefálním koněm (Kolníková 2007, 443). Mince byla totiž ražena značně opotřebovaným razidlem, mohlo proto snadno dojít k záměně motivu postavy s jezdcem zde zobrazeným (Kolníková 2006, 15).

Nicméně, Bójové se tedy usadili na dnešním území Moravy a opět začali s ražbou mincí typu Athéna Alkidemos. Na tomto území však již nebyla možnost razit mince z původního materiálu, totiž ze stříbra. Bójové na novém území proto byli nuceni využívat takové zdroje surovin, jež byly dostupné. Na Moravě tedy začínají razit mince typu Athéna Alkidemos ze zlata, čemuž museli přizpůsobit velikost i vzhled daných mincí (Kolníková 1998, 22). Z toho důvodu se již na našem území nerazí statéry, ale pouze nominální hodnoty 1/3, 1/8 a 1/24 statéru (Kolníková 2007, 443).

Jak již bylo uvedeno, obraz na minci se mění v důsledku opotřebení razidla či v důsledku špatně provedené ražby. U tohoto druhu mince se to projevuje u 1/3 statérů. Na tomto nominálu je nejprve zřetelný obraz postavy Athény Alkidemos, tento motiv se však v pozdější fázi transformuje a zůstávají z něj pouze „*dva hrbole s čárkami a klikatkou i bez nich*“ (Militký 2008, 124). Stejně jako je tomu u typu Athéna/Niké, i tyto třetinové nominály již byly prokazatelně raženy Bóji na našem území (Kolníková 2006, 18).

O tom, jak se v jednotlivých fázích měnil rubní obraz u 1/8 statéru nemáme mnoho představ, avšak z nálezů je patrné, že z původního motivu nakonec zbyl pouze „*trojúhelník lemovaný paprsky a dole zpravidla dvěma řadami kuliček*“ (Militký 2008, 124) „*a na některých je pouze symbol T*“ (Kolníková 1998, 23).

Z motivu na 1/24 statéru pak zůstal jen „trojúhelník vyplněný kroužky a čárkami“ (Kolníková 2009, 15).

Všechny tyto výše popsané nominály jsou občas označovány jako mince s abstraktní symbolikou (Kolníková 2007, 445; Kolníková 2009, 115).

Všechny zde uvedené nominály jsou zpravidla řazeny do mincovního období B. Důvodem toho je také to, že u těchto drobných mincí je mnohem těžší určit takové, který by mohly být raženy až v mincovním období C (Militký 2008, 124).

Panují zde také dva rozdílné názory na rozšíření těchto mincí na našem území. Uvažuje se buď o následné ražbě mincí typu Anténa/Niké, kdy se z Němčic rozšířily do dalších keltských center (Kolníková 2009, 12) nebo o souběžné ražbě mincí v několika centrech najednou (Militký 2008, 122; Militký 2011, 147).

4.1.1.3. Skupina mušlovitých statérů

Tato skupina zlatých mincí z přelomu mincovního období A a B zřejmě původně vychází z rubního obrazu bohyně Niké. Tento motiv se však natolik barbarizoval, že již v mincovním období B z něj zůstává na aversu „pouze nepravdělný hrbol“, o kterém se předpokládá, že to byl původně obraz hlavy. Na rubu je „motiv půlměsíce a plocha s paprsky (či bez nich) okolo středové jamky“ (Militký 2008, 124).

V mincovním období C se k již zmiňovanému obrazu přidává „motiv ruky nebo oválná či obdélníková prohlubeň na vrcholu hladkého hrbolu, někdy lemovaného klikatkou“.

V průběhu ražby těchto mincí získal zobrazovaný motiv poněkud jiný význam. Zde prezentovaná mušle by ve skutečnosti mohla být například sluncem nebo měsícem (*Militký 2008*, 124), což by opět mohlo mít spojitost s určitými kultovními představami keltské společnosti.

Tyto mince jsou datovány přibližně do období od konce 2. až do poloviny 1. stol. př. n. l., a na našem území byly zřejmě raženy na více oppidech současně (*Militký 2008*, 127; *Kolníková 2009*, 13).

4.1.2. Ag mince

4.1.2.1. Skupina Roseldorf/Němčice

Do této skupiny patří drobné stříbrné mince obvykle o váze mezi 0,55 – 1 g (*Kolníková 2009*, 15; *Militký 2008*, 127).

Na jejich aversu se nachází pouze hladký hrbol, na rubní straně se pak objevuje obraz koníka. Právě podle tohoto obrazu se tato skupina mincí člení na dva typy, a to typ I. a typ II. Na prvním je koník ve skoku doprava, na druhém typu je pak koník natočen vlevo. Typ I. přímo navazuje na emisní mince s lyrovitou symbolikou a je proto chronologicky starší.

Mince byly poprvé nalezeny na rakouské lokalitě Roseldorf a ve větší míře byly také objeveny v Němčicích nad Hanou. Na Moravě disponuje největším počtem exemplářů těchto mincí právě němčické obchodně-výrobní centrum, přičemž nacházeno je zde větší množství typu II (*Militký 2011*, 145).

Jelikož se tyto mince nacházejí v poměrně velkém počtu především na důležitých obchodních střediscích, uvažuje se o tom, že byly intenzivně používány právě za účelem meziregionálního obchodu. Stejně tak se předpokládá, že jejich ražba neprobíhala pouze na jednom místě, ale byla rozprostřena do více center. Tyto mince byly pravděpodobně raženy mobilními raziči do 1. poloviny 2. století př. n. l. (Kolníková 2009, 15).

4.1.2.2. Typ Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn

Stejně jako tomu bylo u předcházející skupiny, i tyto drobné stříbrné mince jsou pojmenovány podle svých hlavních nalezišť. Mezi nimi je i moravská lokalita Staré Hradisko, na které je tento typ mincí nalézán nejčastěji.

Mince typu Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn jsou svým lícím i rubním obrazem velmi podobné mincím předcházejícího typu, tedy stříbrným obolům Roseldorf/Němčice. I ony mají na líci „*obraz hlavy a na rubu konika*“ (Kolníková 2007, 447). Liší se tak od nich především svou hmotností, která se pohybuje v rozmezí maximálně do 0,5 g, což z tohoto typu činí nejmenší nominály oppidálního období.

Mince je možné datovat do období zániku oppida na Starém Hradisku, tudíž do konce 2. století až do 1. poloviny 1. stol. př. n. l. Tyto mince tak byly posledními, jež Keltové na Moravě razili (Kolníková 2007, 447; Kolníková 2009, 16).

4.2. Cizí mince

4.2.1. Východokeltské mince

4.2.1.1. Typ Husi-Vovrięti

Tyto stříbrné mince byly raženy pravděpodobně Bastarny na území dnešního Moldavska (*Kolníková 2006, 42*), a to od konce 3. až do poloviny 2. stol. př. n. l. (*Florkiewicz 2008, 105*).

Vycházejí z podoby tetradrachem Filipa II. (*Florkiewicz 2008*), mají proto na aversu těchto mincí je obraz hlavy Dia orientovaný vpravo. Na reversu se pak nachází jezdec s dlaní vlevo.

Tento typ mincí se vyskytuje také na území Ukrajiny, Maďarska, Rakouska, Slovenska i Čech (*Florkiewicz 2008, 105*). Na území Moravy je tento typ zastoupen pouze jedním exemplářem z lokality Němčice nad Hanou. I na tomto nálezu je patrný zářez do mince, který je pro tento typ mince typický (*Kolníková 2006, 42*). Mince má také poměrně velkou hmotnost, váží kolem 13,5 g.

Mince jsou datovány mezi polovinou 3. až polovinu 2. stol. př. n. l. I u tohoto typu mincí se dá předpokládat, že se na naše území dostal při migraci keltských kmenů na západ (*Kolníková 2006, 42*).

4.2.1.2. Typ s audoleonským monogramem

Tento typ stříbrných mincí se razil v severodáckém prostředí dnešní Transylvánie, a to od konce 3. století př. n. l. (*Kolníková 2006, 41*).

Na lící straně mají tyto mince obraz hlavy Dia s vavřínovým věncem v kruhu, na reversu je pak motiv jezdce se zvednutýma rukama, který je ještě doplněn znakem lyry, esovitým tvarem a také audoleonským monogramem, podle kterého se tento typ mincí jmenuje.

Na našem území byl nalezen pouze jeden exemplář této mince, a to v centru Němčice nad Hanou.

4.2.1.3. Tetradrachma Filipa II. Makedonského

Stříbrné mince toho typu se k nám, jak už bylo výše naznačeno, dostaly spolu s žoldáky po dunajské cestě (*Kolníková 2006, 41*) z dácké oblasti na území dnešního Rumunska na Balkánu. Tyto mince mají na lící straně obraz orientovaný vpravo s hlavou Dia s vavřínovým věncem a na rubní straně jezdce, na hraně mince pak mají občas zkomolený nápis ΦΙΛΙΠΠΟΥ, tedy FILIP (*Kolníková 2006, 9*).

Mince jsou přibližně datovány do 1. poloviny 3. století př. n. l., a to na základě větší hmotnosti mince, jež by tak mohla vycházet z antických vzorů (*Kolníková 2006, 41*).

Z území Rumunska pocházejí také nálezy z Hodonína, kde byla nalezena mince typu *Mediesu Aurit*; a ze Znojma, kde se jedná o minci typu *Adincata Manastirea*.

4.2.1.4. Typ Kapos

Tyto stříbrné mince pocházejí z území dnešního Maďarska. Na lící straně mají obraz stylizované hlavy v perlovci. Na rubu mince je pak motiv se stylizovaným jezdcem. Tento obraz je doplněn ještě symboly půlměsíce a ležaté 8 (*Kolníková 2006, 42*).

Na území Moravy se prozatím našlo pět kusů mincí tohoto typu, z toho jeden bez bližšího určení. Po 2 exemplářích na lokalitě Němčice nad Hanou-Viceměřice, po 1 kuse pak v Polkovicích, Uherském Hradišti a v Uherském Brodě.

4.2.1.5. Tzv. srbská skupina

Na území Skordisků v dnešním Srbsku byly raženy stříbrné mince, jež se dnes řadí do tzv. srbské skupiny. Na aversu mají tyto mince obraz hlavy Dia v perlovci, na reversu pak motiv jezdce v helmě (*Kolníková 2006, 42*). Na území Moravy byly nalezeny dva exempláře těchto mincí, a to na lokalitě Podivín a v centru Němčice nad Hanou.

Zde bylo nalezeno také další 8 kusů mincí ze severního Srbska typu s kruhovým líčkem, které jsou nazvané podle svého obrazu na lící straně mince. Na rubu je pak obraz koně s perlovou hřívou, poté také symbol kruhu (*Kolníková 2006, 42*).

4.2.1.6. Typ „s ptačím koněm“

Tento typ mincí pochází pravděpodobně z území Dáků v dnešní severní Transylvánii. Na aversu těchto mincí je obraz orientovaný vpravo s hlavou v helmě, na reversu je pak motiv ptáka a třemi ocasními pery. Na našem území se našly tři exempláře v Němčicích nad Hanou (*Kolníková 2006, 42*).

Mnoho těchto mincí se také nachází na území severního Slovenska (*Kolníková 2006, 42*), dá se proto předpokládat, že tyto mince se na naše území opět dostaly při migraci Keltů západním směrem.

4.2.2. Středokeltské mince

Do této skupiny taktéž náleží i mince z území Moravy, nicméně na tomto místě uvádím pouze mince cizí ražby.

4.2.2.1. Tzv. vedlejší řady

Jako typ tzv. vedlejších řad je označována specifická skupina zlatých mincí, jež se odprostila od řeckých a římských předloh a má svou vlastní keltskou ikonografii (*Kolníková 2006, 21*).

Mince se hojně vyskytují především v severozápadních Čechách, což vede k domněnce, že právě v této oblasti může být „další, zatím neobjevené keltské

centrum“, z jehož dílen by vycházela produkce všech těchto originálních mincí (Militký 2008, 124; Kolníková 2009, 12; Militký 2009, 42).

Z toho je patrné, že se tyto mince o hmotnosti okolo 8 až 7,5 g dostávají na Moravu pouze jako import, a to někdy od 1. poloviny 2. stol. př. n. l. Ve světle nejnovějších nálezů z Němčic nad Hanou, kde se tento typ mincí vyskytuje ve větším množství, je možné jej datovat mezi polovinu 2. až polovinu 1. století př. n. l.

Jedná se například o mince: „*hlava/jelen, hrbol/Athéna Alkidemos, hrbol/ klečící bojovník, kanec/stojící bojovník, hlava/bojovník Athéna Alkidemos, symetrický ornament/kůň, klečící bojovník/kůň, hlava s diadémem/kůň, hrbol/cválající kůň, trojdílný ornament/kůň, hlava en face/stočený drak*“ (Kolníková 2006, 22; Kolníková 2009, 12–13; Militký 2008, 122).

4.2.2.2. Typ s hrboly

Tento typ zlatých mincí, které váží přibližně 8 g, na sobě nemá žádný obraz. Na obou jeho stranách jsou pouze neurčité hrboly, které mohou být důkazem toho, že tento typ mincí nebyl ražen, ale pouze lit do mincovních destiček. Popřípadě mohl být ražen pouze z jedné strany, a to tak, „*že kotoučik byl položen na podložku z měkkého materiálu*“ (Kolníková 2007, 444).

Jelikož se mnoho těchto mincí našlo především na území Čech a exempláře tohoto typu se zatím na Moravě nevyskytují v příliš velkém množství, je proto možné, že na Moravu se taktéž dostaly prostřednictvím obchodních styků, jako tomu bylo u mincí tzv. vedlejších řad (Kolníková 2007, 444).

Mince se na Moravě vyskytují pouze na čtyřech lokalitách, a to v Ponětovicích (2 ex.), na oppidu Staré Hradisko (1 ex.), v Hrubčicích (1 ex.) a nejspíš i v Provodově (1 ex.).

Pro jejich dataci je také důležité zjištění, že se tyto mince zatím nenašly v Němčicích nad Hanou. Z toho se dá vyvodit, že mince byly raženy přibližně od začátku 2. poloviny 2. stol. př. n. l. To potvrzuje i obdobný nález statéru s hrboly v depotu z Grossbissendorfu v Bavorsku, který je rovněž datován přibližně do poloviny 2. stol. př. n. l. (Kolníková 2007, 444).

4.2.2.3. Typ s lyrovitou symbolikou

U tohoto typu se jedná primárně o tetradrachmy a jejich díly, tudíž drachmy a oboly, z území jihozápadního Slovenska.

Licní strana je bez obrazu, zato na straně rubní je motiv koně, který je doplněn rosetou nebo lyrou (Militký 2011, 145). Ve skutečnosti se však nejedná o obraz lyry, ale lilie.¹

Tento typ mincí se na území Moravy nevyskytuje ve velké míře, největší počet exemplářů byl v poslední době nalezen v centru Němčice nad Hanou.

Mince s lyrovitou symbolikou jsou datovány do 1. poloviny 2. stol. př. n. l., a to díky srovnání s nálezy mincí v „laténského obydlí a hrobu na Slovenku“ (Kolníková 2006, 41).

---

¹ Dle sdělení J. Militkého.

Analogické mince se vyskytují také na území Dáků v dnešním Sedmihradsku. Je proto možné, že se tyto mince dostaly na naše území, když se keltské kmeny přesouvaly na západ (*Kolníková 2006, 41*).

4.2.2.4. Typ Simmering

Z území dnešního jižního Slovenska pochází také mince typu Simmering. Na aversu mají ornament vavřínové ratolesti, na reversu poté obraz koně, jež je doplněn kultovními motivy přívěsků a růžicí (*Kolníková – Koháček 2010, 314*).

Tato mince se na území Moravy vyskytuje dvakrát. Jednou jde o blíže nespécifikovanou lokalitu na jižní Moravě, podruhé se tento typ mince našel v Moravském Krumlově.

Za středokeltské mince cizí ražby jsou také označovány například typy Velem nebo Kroisbach. Oba typy těchto mincí pocházejí z pomezí východního Rakouska a západního Maďarska (*Kolníková – Koháček 2010, 314*).

Typ Velem má na aversu ornament kruhu a listy a na reversu motiv slunce s devíti paprsky (*Kolníková – Koháček 2010, 314*). Na našem území se tato mince našla na blíže neurčeném místě na jižní Moravě a také v Němčicích nad Hanou.

Typ Kroisbach má na lícni straně obraz bezvousé mužské hlavy s několikařadým perlovým diadémem. Na rubu je jezdec bez zbraně orientovaný vlevo (*Kolníková – Koháček 2010, 314*). Tato mince se také našla na lokalitě Němčice nad Hanou.

4.2.2.5. Typ „hlava s esovitým účesem“

Jedná se o drobné stříbrné mince pocházející zřejmě z území jižního Německa a jsou datovány do poloviny 2. stol. př. n. l (Kolníková 2006, 41).

Na lící straně mají „obraz hlavy s dlouhým nosem a velkým okem orientovaným vlevo a s účesem znázorněným esovitými liniemi“ (Kolníková 2006, 41). Na reversu je pak obraz cválajícího koně orientovaného vlevo, nad jeho hřbetem je symbol kroužku. (Kolníková 2006, 41).

Na území Moravy byly tyto mince objeveny na čtyřech lokalitách: Lukov, Klenovice na Hané, Polkovice a Staré Hradisko.

4.2.2.6. Typ Pollanten

Tyto stříbrné mince pocházející taktéž z území jižního Německa jsou jistou měrou podobné předcházejícímu typu s esovitým účesem. Na jejich lící straně je opět nalevo orientovaný obraz značně stylizované hlavy s esovitě znázorněnými vlasy. Na reversu je ale motiv koně orientovaný vpravo (Kolníková 2012, 70).

Tato mince se na území Moravy našla pouze v Klenových na Hané a je datována na konec 2. až začátek 1. poloviny 1. stol. př. n. l.

4.3. Suberáty

Jako suberáty jsou označovány „*dobová falza*“ (Militký 2008, 124).

Mince mohly být padělány třemi způsoby. Nejsnadnější možností bylo vyrobit minci z levnějšího materiálu – takto se objevují mince mosazné. Nálezy těchto mincí však nejsou tak časté, jako je tomu u druhého způsobu. V tomto případě bylo jádro ze stříbra, mědi nebo z bronzu pouze pozlaceno, čímž se docílilo luxusnějšího a dražšího vzhledu mince. Nejčastěji se však vyskytují suberáty vyrobené plátováním. Zde se střízek z levějšího materiálu pokryl zlatou nebo stříbrnou fólií (Militký 2008, 124).

Na Moravě se našly 2 exempláře suberátu. Prvním případem je falzum mince typu Athény Alkidemos z Brtnice, které má stříbrné jádro a zlatý obal. Druhým je nález Klenovic na Hané, 1/3 mince typu tzv. vedlejších řad zde má stříbrný obal a zlaté jádro.

Jelikož se velké množství těchto padělků domácí ražby našlo na stradonickém oppidu, dá se předpokládat, že i zmiňované nálezy z Brtnice a Klenovic na Hané byly vyrobeny tam. Naopak cizí ražby suberátů se na naše území dostaly spíše odjinud (Militký 2008, 124).

Fáze	Datování	LT	Zlaté mince	Stříbrné mince
A	asi 250–150/130	C1 – C2	Statéry typu Niké Statér typu Plumlov Statéry typu Athéna Alkidemos a jejich nominály (1/3, 1/8, 1/24) Emise z Čech tzv. vedlejších řad Emise z Čech typ s hrbolem	Emise z východokeltské oblasti mince s lyrovitým znakem Drobné mince typu Roseldorf/Němčice I a II
B	asi 150/130–100/80	D1a	Nominály 1/3, 1/8, 1/24 statéru Athény Alkidemos s abstraktní symbolikou Skupiny mušlovitých statérů - typ s mušlovitou prohlubní a jejich nominály 1/3, 1/8	Obol blízký typu Stradonice
C	asi 100/80–70/60	D1b	Skupiny mušlovitých statérů - typ ruka a mušle a jejich nominály 1/3, 1/8; typ s mušlovitou prohlubní a oválnou prohlubní na vrcholu hladkého hrbole	Obol blízký typu Stradonice
D	asi 70/60–41/40	D1b/D2	Patrné nejmladší mušlovité ? statéry a jejich nominály 1/3, 1/8	

Tab. 1. Základní chronologické schéma bójského mincovnictví a přehled základních ražených typů.

Podle *Militký 2001*, 127, tab. 7., upraveno.

5. Ikonografie keltským mincí na území Moravy

O keltské ikonografii máme velmi málo zpráv, chybí nám totiž starověké písemné prameny. Nezbyvá tedy nic jiného, než k motivům na nacházených mincích hledat analogie, zdlouhavě mince porovnávat mezi sebou a na základě toho se pokusit určit, z jaké předlohy mince vycházejí, popřípadě co bylo inspirací pro obraz na jejich ražbě. Podle množství objevených exemplářů na jednotlivých lokalitách se poté posuzuje, jaký kmen přišel s kterou ražbou daného typu mincí apod.

V keltském světě může být ražba mincí a jejich ikonografie rozčleněna zhruba do tří skupin, a to podle území, které dané kmeny Keltů v tom kterém období obývaly. Jde totiž o to, v jakou dobu a s jakými částmi nekeltského, tedy antického, světa tito Keltové přicházeli do styku, jelikož právě toto z počátku ovlivňovalo ikonografii jejich vlastních ražeb.

Dnešní Balkánský poloostrov a přilehlá území jako Maďarsko, Zakarpatskou Ukrajinu a jižní Rakousko označujeme jako oblast východních Keltů. Ti při ražbě svých mincích vycházeli z podoby statérů Filipa II. Makedonského (Kolníková 2004, 7). Na aversu těchto mincí byla hlava Dia. Na reversu byl nejčastěji zobrazován olympijský vítěz jedoucí na koni. Od druhého nejčastěji zobrazovaného motivu „*makedonského královského jezdce*“ (Kolníková 2004, 7) se odlišuje tím, že je zobrazován nahý a v pravé ruce drží palmovou ratolest. Královský jezdec má oproti tomu plášť a „*pravou rukou kyne na pozdrav*“ (Kolníková 2004, 7). Na rubu obou typů těchto mincí je také nápis ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Jak jsem už uvedla výše, v nálezových kontextech na Moravě se našly odvozené mince, jež vycházely z těchto vzorů. Jedná se například o mince tzv. srbské skupiny.

Jako střední Evropa je chápáno území západně od řeky Volhy až po střední Porýní. Jedná se tedy o dnešní západní část Slovenska, severní Rakousko, jižní Německo a Českou republiku, tedy Čechy a Moravu (*Kolníková 2004, 7*).

Na tomto území se vycházelo hned z několika předloh. Pro ražby mincí typů Athéna/Niké jsem již uváděla statéry Alexandra Velikého, jež mají na averze hlavu Pallas Athény a na reversu bohyni vítězství Niké. Rubní strana je také doplněna nápisem ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Předlohou pro mince typu Athéna Alkidemos byly buď hornoiitalské bójské drachmy Filipa V. (*Kolníková 2006, 13*), kdy na lící straně je hlava v helmě a na rubu mince bohyně Athéna Alkidemos nebo již zmiňované tetradrachmy Antigonu I. Gonatase z let 227 – 239 př. n. l. (*Militký 2011, 144*).

Jako západokeltské mince jsou označovány takové, které pocházejí z území dnešního Švýcarska, Francie, Belgie a Anglie (*Kolníková 2004, 9*). Těmto mincím byly taktéž za vzor statéry Filipa II. Makedonského. Na území Moravy nejsou tyto mince příliš zastoupeny – 9 exemplářů bylo objeveno v obchodně-výrobním centru v Němčicích nad Hanou.

Občas se však vyskytují výjimky, kdy ražené mince nevycházejí z těchto vzorů. Příkladem může být na Moravě nalezená mince typu s audoleonským znakem, odvozená od mincí Audoleonta, jež byl králem v severním Řecku a byl současníkem Alexandra Velikého.

První keltské mince tedy vycházely z antických vzorů. Tyto mince byly zřejmě ještě raženy makedonskými řemeslníky, kteří si s sebou ze severní Itálie do nových sídel přinesli i svá mincovní razidla. Ta se však začala postupně opracovávat, čímž se zamýšlený obraz ražby začal deformovat a nápisy se stávaly stále méně čitelnějšími.

S tím přichází ruku v ruce také nový keltský styl. Na aversu však stále ještě přetrvává tradice obrazu hlavy. Nejedná se však již o bustu některého z antických panovníků. Keltové místo ní začínají zobrazovat hlavy svých vlastních božstev a mytologických bytostí. Někdy se však také na líci mince objevují hlavy jejich vlastních králů, což je doloženo nápisy jako například AINORIX, FARIARIX nebo TITTO apod. (Kolníková 2004, 11–12).

U obrazu hlavy se však nově objevuje keltská kultovní symbolika. Často se objevují motivy rostlin a stromů. Nejčastěji je pak zobrazován dub a jmelí. O tomto keltském kultu nám podává zprávu například Plinius st., který uvádí, že „*druidi považovali za nejsvatější jmelí a strom, na kterém roste*“, tedy dub (Kolníková 2004, 12).

Dále se na aversu mincí často objevuje motiv nákrčníku – torques, který je chápán jako symbol moci. Na Moravě je tento obraz zdokumentován u mincí typu Roseldorf/Němčice i u potinové mince kmene Remů z nálezového komplexu v Němčicích nad Hanou.

Dalšími symboly spojenými s kultem, jež se na mincích objevují, jsou například spirála, hvězdice, růžice, terčíky nebo také různá totemová zvířata a ptáci (Kolníková 2004, 12).

Jak si můžeme všimnout, okolo hlavy na aversu mince se objevuje mnoho různých kultovních symbolů, jež jsou určitým atributem, které nám mohou pomoci objasnit původ hlavy, jež byla v keltském náboženství chápána jako sídlo duše.

Spolu s opotřebením těchto razidel se i obraz hlavy vytrácí a na lící straně zůstává pouze hladký hrbol. I na něm se však občas objevují symboly, jako je tomu například u mincí typu s mušlovitou prohlubní. Zde se objevuje motiv ruky, někdy je zde také malá prohlubeň (*Militký 2008*, 124).

Na aversu mincí se ale neobjevuje pouze hlava nebo její deformace. V menším počtu jsou zastoupeny také ražby, na nichž byl motiv hlavy zaměněn například za obraz zvířete, jako je tomu například u mincí tzv. vedlejších řad. Zde se objevují zvířata jako jelen, kůň nebo kanec. Ten je obvykle ztotožňován s Toutatisem (*Kolníková 2004*, 25), což byl kmenový bůh, jež měl chránit bojovníky a zajišťovat blahobyt.

Jeho protějškem je v keltské mytologii bohyně Epona – koňská bohyně hojnosti nebo také bohyně Matka. Je možné, že je to právě ona, která je zobrazena na většině rubů drobných stříbrných mincí. Je ale také možné, že jde znovu jen o doznívající antické vzory v podobě koňů, ať už s jezdci nebo bez nich. Příkladem mohou být opět mince typu Roseldorf/Němčice nebo mladší mince typu Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn.

Nicméně, na rubních stranách se také objevují symboly jmelí, jehličnatých a listnatých stromů i jiného rostlinstva. Velmi častý je pak symbol lilie, jež je běžně uváděn jako motiv lyry, podle něhož je pak nazván i typ mincí s lyrovitou symbolikou. Dále je také častý symbol růžice nebo různých terčů.

Mimo to se také vyskytují mince s obrazem vodních ptáků, jako je tomu například na mincích typu Simmering.

Zajímavou kultovní symboliku získávají v dalších obdobích také statéry typu Athéna Alkidemos. Jak jsem již uvedla, jejich původní rubní obraz se na 1/3 nominálech mění na dva hrboly, jež jsou občas lemované klikatkou (*Militký 2008*, 124).

Na 1/8 statérech se pak začíná objevovat symbol trojúhelníku s paprsky, obvykle se dvěma řadami kuliček a na některých dokonce zůstávají jen dvě pravoúhlé linie připomínající písmeno T (*Koníková 1998*, 23). Podobně se mění i nejmenší nominál, kde je motiv trojúhelníku, kuliček a čárek (*Kolníková 2009*, 15).

Podobným případem je i geneze rubního motivu u mušlovitých statérů. Zde deformovaný obraz bohyně Niké nabyl zcela nového významu, a dostal podobu, jež je dnes označována jako mušle. Mnohem spíše se však jedná o symbol slunce nebo měsíce (*Militký 2008*, 124).

Je tedy patrné, že keltská mincovní ikonografii měla velmi silné vazby jak na keltské náboženství, tak i na každodenní život lidí (př. bohyně hojnosti = úroda). Na základě toho se tedy dá předpokládat, že druidi, keltští duchovní, měli právo ovlivňovat výběr ražených motivů (*Kolníková 2004*, 25).

6. Import a export keltských mincí

Jak je z nálezů patrné, na území Moravy se mimo domácích ražeb vyskytují také i keltské mince z ostatních území střední, východní i západní Evropy. Největším depotem těchto importovaných mincí je bezesporu obchodně-výrobní centrum v Němčicích nad Hanou. Zvláště zajímavý je zde počet nálezů západokeltských mincí, které jinak nejsou na Moravě evidovány. Větší počet mincí cizích ražeb se našel také na lokalitě Klenovice na Hané a v depotu z Polkovic. Jedná se zde o typy mincí tzv. vedlejších řad a s esovitým účesem. Na první uvedené lokalitě se našla také mince typu Pollanten.

Ostatní objevené cizí mince jsou ojedinělými nálezy. Za povšimnutí stojí, že ve většině případů byly tyto mince nalezeny na lokalitách na jižní Moravě (Břeclav, Podivín, Hodonín, Lukov, Moravský Krumlov apod.). I zde však existují výjimky, například u mince nalezené na lokalitě v Ptení atd. Tato lokalita však alespoň leží v blízkosti jantarové stezky. Jedna mince tzv. vedlejších řad se ale našla například i v Holešově, který leží mimo dosah ostatních uvedených lokalit.

Z moravského území pochází také významný depot z Plumlova, jež díky svému obsahu mincí typů Athéna/Niké a Athéna Alkidemos, spadá do mincovního období A. Analogické poklady se objevily také na lokalitě Březinka Šredzka nebo v Gorzówě ve Slezsku (*Militký 2008*, 126).

V našem prostředí se také objevil jeden smíšený poklad, jenž obsahuje exemplář mince typu Athéna Alkidemos, ve větší míře mince typu Roseldorf/Němčice a několik mincí cizí provenience. Jedná se o již zmiňovaný depot z Polkovic.

Depoty mušlovitých statérů, jež chronologicky patří do mincovního období B, se našly na lokalitách v bavorském Manchingu, maďarském Násadu, nebo v oblasti toskánského San Vicenza v Itálii (*Militký 2008*, 127). Obdobné poklady mušlovitých statéru na našem území zatím nebyly zaznamenány.

Mušlovité statéry se objevují také ve smíšených depotech, které známe například z Grossbiseendorfu v Bavorsku nebo ze Saint – Louis v okolí Basileje (*Militký 2008*, 127).

Na našem území se objevilo i několik dalších mincovních pokladů, které jsem zatím neuváděla. Těm však díky časně době exkavace chybí patřičná dokumentace. Jedná se o depoty z Moravských Budějovic, Myslejovic a Určic. Mince z těchto hromadných nálezů se postupem času ztratily, byly odcizeny nebo je není možné bezpečně přiřadit k danému lokalitě. V současné době tak již není možné určit jejich přesný počet ani typologické složení.

7. Problematika detektorové prospekce a dokumentace keltských mincí

7.1. Detektorová prospekce v archeologii

Povrchová prospekce pomocí detektorů kovu se ve střední Evropě rozšířila již v 80. letech 20. století. V 90. letech pak její obliba strmě rostla (*Militký 2009*, 41). Se stále rostoucím počtem detektorářů přibývalo i množství cenných kovových nálezů. Pomocí hledačů kovu bylo za uplynulých 30 let objeveno na desetitisíce nových keltských mincí, což výraznou měrou přispělo k poznání života keltské společnosti. Mohlo tak být naplno doceněno některých moravských lokalit jako např. Němčice nad Hanou, obchodně-výrobního centra, na jehož ploše bylo nalezeno odhadem až na 4000 mincí (*Vích 2007*, 630). Na této lokalitě je však také dobře doložitelný i největší problém současné keltské numismatiky, ne-li archeologie obecně. V Němčicích sice bylo nalezeno až 4000 mincí, odhaduje se však, že až 3000 jich mohlo být odcizeno samotnými detektoráři.

Tito hledači pokladů totiž na našem území, zcela bez jakéhokoliv trestního postihu, rabují cenné archeologické lokality. Nalezené kovové artefakty vytrhnuté ze svého archeologického kontextu tak končí v rukou soukromých sběratelů doma i v zahraničí, přičemž mnohdy není archeologům ani umožněno takto nalezené mince zdokumentovat. Tímto tak dochází k obrovským ztrátám spojených především s informační hodnotou nálezů.

Proti tomuto problému se archeologická veřejnost snažila vymezit již na samém začátku. Padly návrhy na vytvoření organizovaných skupin archeologů, které by prováděly předběžné povrchové sběry na lokalitách ohrožených detektoráři. Tento návrh však nebyl přijat, hlavním protiargumentem bylo, že by artefakty byly vytrhávány ze svého kontextu, čímž by prakticky ztratily podstatnou část ze své výpovědní hodnoty. Zde by však bylo dobré položit si otázku, jestli není lepší mít o daných předmětech aspoň nějaké informace, než nemít žádné...Mezitím, co archeologická obec rokovala nad tímto problémem, hledači dál nacházely další a další kovové předměty (Čižmář 2007, 285).

V této době se postoj archeologů k problematice detektorů kovu značně změnil, stále však nejsou schopni konkurovat hledačům. V 90. letech na zřízení již zmiňovaných skupin archeologů nebyl dostatek financí. Od té doby se peněžní stránka věci příliš nezměnila, což brání zaučení archeologů do práce s detektorem, o koupení samotných detektorů nemluvě. Problém však není jen v nedostatku peněz. V současné době jsou archeologické ústavy i muzea zahlceny svou vlastní prací a na vyčlenění a výcvik specializovaných detektorářských skupin nikdo nemá dostatek času (Čižmář 2007, 285).

Důkazem této postupné změny postoje v archeologické společnosti může být například i spolupráce E. Kolníkové s detektoráři na již zmiňované lokalitě v Němčicích nad Hanou.

Například M. Čižmář ale uvádí, že i „v archeologické literatuře jsou nálezy získané detektory kovů běžně alibisticky zveřejňovány jako povrchové sběry bez bližšího

upřesnění způsobu nabytí“. Dále píše, že „jejich původ je tudíž záměrně zamlčován a dochází tak k programové klamaci veřejnosti“ (Čižmář 2006, 287).

I já jsem se s tímto v publikacích setkala, nicméně nepovažuji to za tolik zásadní. Pokud je již odborná veřejnost s tímto trendem dostatečně seznámena, pohybujeme se pak jen v rovině slovíčkaření a určité morální upřímnosti.

Hledači pokladů se dají rozdělit na dvě skupiny, na hledače profesionály a na hledače amatéry. Profesionální detektoráři systematicky rabují lokality a z nich nalezené kovové artefakty prodávají na černém trhu u nás nebo v zahraničí. Když se pak nálezy dostanou do rukou soukromých sběratelů, většinou již není možné k daným mincím ani k jiným předmětům dopátrat okolnosti jejich nálezů (Militký 2011, 140–141). Tito hledači mají také široké pole působnosti, například rakouští detektoráři „navštěvují“ lokality na Slovensku, stejně tak čeští hledači podnikají cesty do okolních zemí. I toto přispívá hledačům k vytváření rozvětvené sítě mezinárodních vazeb a kontaktů (Čižmář 2006, 286).

Tato první skupina tak provádí nelegální činnost, která není na území České republiky žádným způsobem penalizována. Toto se v posledních letech pokusili na Slovensku změnit.² Hledačům pokladů tam hrozí 1 až 10 let za mřížemi. Snaží se tak zabránit odcizování cenných historických památek Slovenska a také ničení nalezišť, zde se opět objevil argument o vytržení z kontextu. Jak se toto rozhodnutí mohlo zdát být rozumné, výsledky svědčí o opak.

Došlo na to, co část archeologické komunity předpokládala. Detektoráři, kteří s nimi do té doby byli jakž takž ochotní spolupracovat, nyní přetrhali veškeré styky, a to

---

² Dle sdělení J. Militkého.

právě ze strachu z usvědčení. Ochota hledačů nechat archeology alespoň zdokumentovat jejich nálezy skončila, ne však hledání pokladů.

V. Peša a W. Ender se ve svém příspěvku na konferenci Detektory kovů v archeologii (2006) zmiňují o podobném problému, s kterým se potýkali v roce 2005 v Sasku. Na jednom z webů byl uveřejněn středověký depot, jenž byl objeven pomocí detektorů kovu. Policií byla tedy provedena razie, při které se našel nejen očekávaný poklad, ale také mnoho dalších kovových předmětů. Tato akce vedla k tomu, že byly detektory zakázány. Povoleny byly pouze takovým, kteří navázali práci s muzei a úspěšně prošli školením (*Vích 2007, 629*).

Druhou skupinou jsou hledači amatéři. Tito detektoráři se omezují pouze na nálezy ze svého regionu, které prodávají na místních burzách. Oproti profesionálům nemají kontakty na překupníky. S touto druhou skupinou by bylo ovšem dobré navázat bližší spolupráci. Archeologové by tam mohli získat nové spolupracovníky, jež mají již s detektorovou prospekci určitou zkušenost. Toto spojení by tedy bylo výhodné spíše pro archeology, kteří by tak měli k průzkumu terénu více zaučených lidí a byli by tak schopni odvést více kvalitní práce. Navíc detektoráři, jež nejsou zatíženi odborným úsudkem, mnohdy objevují cenné lokality, o kterých by archeologové mnohdy ani neuvažovali (*Čižmář 2006, 287*).

Problémem však je, že detektoráři jsou různí. Někteří mohou archeology pouze využívat, aby se dostaly k cenným informacím a předmětům (*Čižmář 2006, 287*).

Jak ale správně říká D. Vích: „*archeologická obec by měla podchytit skutečné zájemce o historii a nabídnout jim možnost spolupráce*“ (*Vích 2007, 630*). Archeologům tedy nezbývá nic jiného, než spoléhat na poctivost detektoráře.

I přesto je však nutné ověřovat pravost u předaných nálezů a jejich příslušnost k jimi uváděné lokalitě. Je totiž možné, že detektoráři záměrně neuvádějí pravdu o místě nálezů, a to například z důvodu soutěže mezi sebou navzájem. Objevením nálezů u dosud neznámého nebo neosídleného prostoru by si jistě vysloužili prestiž u řady svých „kolegů“.³

Do budoucna však stále zůstává primárním úkolem vycvičit v práci s detektorem co nejvíce osob z řad archeologů. Kromě navázání kontaktů s amatéry je také nutné začít s vykupováním informačně cenných nálezů (*Vích 2007, 630*).

Problém se stále rostoucím počtem hledačů kovů začíná být v poslední době neúnosný. K této situaci nepřispívá ani fakt, že detektoráři podle zákona prakticky neprovádí nic špatného. Stejně k tomu přistupuje i Policie ČR, která zatím nepovažuje tuto nelegální činnost za natolik nebezpečnou, aby jí věnovala dostatek pozornosti (*Vích 2007, 631*).

7.2. Kresebná x fotografická dokumentace

Jako problém při zkoumání keltských mincí se může ukázat i jejich dokumentace.

Pokud je jako forma dokumentace zvolena kresba, je zde určité riziko, že se výsledná podoba nakreslené mince stane pouze vlastní interpretací autora. To znamená, že veřejnosti nemusí být představena pravá podoba mince, ale pouze to, co na ní ten který badatel chtěl vidět nebo si myslet, že vidí. Nenabízí se tak možnost minci podrobit

---

³ Dle sdělení E. Droberjara.

vlastnímu posouzení, musíme zde již brát v potaz, že nevidíme pravou podobu mince, ale pouze určité stanovisko tvůrce kresby.

Na kresbě mince sice můžou vyniknout některé její detaily, které by jinak nebylo možné na fotografii zachytit, ale na druhou stranu nám jediné fotografie poskytuje reálnou a nezkreslenou podobu mince. Nabízí nám tak možnost vlastního posouzení bez ohledu na jiné postoje a názory tvůrce obrázku.

Při zvolení tohoto způsobu dokumentace můžeme získat minimální zkreslení obrazu mince. Navíc pro lepší čitelnost zobrazované mince mohou být její detaily zvýrazněny správným nasvícením i nastavením ostrosti a kontrastu na fotoaparátu.

Měla jsem možnost posoudit minci, jež byla zdokumentovaná oběma způsoby, jak kresebně, tak fotograficky. Bez jejího popisku s rozměry a místem nálezů bych však nebyla schopna posoudit, zda se opravdu jedná o tutéž minci.

Na kresbě byly zdůrazněny všechny detaily, které na fotografii vidět nebyly, jako například ostré hrany hrbolů, obrazců apod. To sice vedlo k tomu, že typ uvedené mince byl snadno rozpoznatelný na papíře, ale k čemu nám tyto kresby budou ve skutečnosti? Pokud podle těch obrázků není možné rozpoznat reálnou podobu mince, stávají se tak pouze pěknou ilustrací knihy.

Myslím si proto, že v dnešní době moderních technologií je již záhodno používat výhradně fotografickou dokumentaci. Jen s její pomocí je možné dosáhnout pravé podoby mince.

7.2.1. Kresebná vs. fotografická dokumentace stejné mince

Obr. 1. Kresebná x fotografické dokumentace téže mince (typ Kroisbach), převzato z Kolníková 2012, tab. 63, č. 941 a tab. 91, č. 941.

Ačkoliv bychom tuto nakreslenou minci snad bez problémů přiřadili k její fotografii, bylo by tomu tak bohužel jen kvůli záseku na reversu mince, nikoliv však díky kvalitě kresby, jež má s originálem jen málo společného.

Lící strana mince vypadá poměrně stejně. Na fotografii již ale není patrná oblast úst u zobrazované hlavy. Také šrafování na líčku hlavy bych, takto nakresleno, spíše chápala jako nějakou vadu mince, než jako pokus o stínování prohlubně, což je patrné až z fotografie. O tom, že obrysy hlavy nejsou takovými jasnými a přesnými liniemi, jako je tomu ve skutečnosti, snad není ani nutno psát. Z fotografie je také

patrné, že mince je na aversu nějakým způsobem poškozena (zřejmě v důsledku záseku z lící strany) na kresbě se to však neprojevuje.

Motiv na reversu se zdá z kresebné dokumentace úplně jasný, jedná se o jezdce na koni otočeného vlevo. Když se však podíváme na fotografii, zjistíme, že obraz jezdce je opravdu málo čitelný. Je zde, a to pouze v náznacích, vidět hřívá koně a jeho přední i zadní nohy. Ty se však na kresbě zdají být umístěny v trochu jiné poloze, než je patrné z fotografie. Navíc se pozadí koně zdá být tvořeno jakoby dvěma protáhlými kapkami a kuličkou. Na kresbě je však zřetelně znázorněna pouze kulička, nikoliv již zmiňované „kapky“.

Jezdec na fotografii není prakticky vůbec patrný. Tam, kde by podle kresby měla být jeho hlava, je na fotografii vidět pouze změť linií.

Dále je na kresbě kolem mince naznačen ještě další, vnitřní kruh. Pouze podle této dokumentace bych si myslela, že má daná mince nějaký zvýrazněný okraj, který je silnější a je od vnitřku mince nějak výrazně odlišen. Při pohledu na fotografii se mi to již nezdá natolik patrné.

Také již popisovaný zásek se na kresbě zdá být daleko delší a hlubší, než je tomu u fotografie.

Co se týče celkového tvaru mince: na fotografii je patrná její mírná nesouměrnost, zatímco na kresbě se zdá být bezmála pravidelně kruhová.

Samozřejmě se v obou případech jedná pouze o různý způsob dokumentace mince, tudíž ne o minci samotnou. Chybí nám třetí rozměr mince. Je proto otázkou, nakolik se i fotografická zobrazení podobají realitě. Podle mého však o mnoho víc než kresba, což jsem se snažila nastínit na zde uvedeném příkladu.

8. Příklady hlavních sídelních a obchodně – výrobních center

8.1. Němčice nad Hanou

Toto nejvýznamnější naleziště v prostoru středního Dunaje s kontakty na slovinské a severoitalské prostředí, bylo osídleno již od poloviny 3. století, a to až do druhé třetiny 2. století př. n. l. (*Čižmář – Kolníková 2006, 261; Militký 2011, 143*).

Dnes se toto obchodně-výrobní centrum nachází na území vesnice Němčice nad Hanou v poloze Zadní dlátka a na katastru obce Víceměřice na poloze Kratiny (*Kolníková 2006, 3; Kolníková 2012, 8*). Tato opevněná lokalita se rozprostírá na vyvýšené plošině v úrodné nížině řeky Hané. Jedná se o strategickou polohu v koridoru jantarové stezky, čemuž také odpovídají přilehlá laténská sídliště v okruhu 15 km od tohoto centra (*Militký 2011, 143*). Tyto lokality mají podobné typologické spektrum, jako je tomu v Němčicích. Jedná se například o Klenovice na Hané, Polkovice nebo Ivaň.

Němčice leží vzdušnou čarou 26 km od oppida Staré Hradisko a 35 km od Oppida Hostýn (*Čižmář – Kolníková 2006, 262*).

První nálezy zde byly objeveny již na přelomu 19. a 20. století. V roce 1875 a následně poté v roce 1892 byly na poloze Kratiny ve Víceměřicích objeveny 2 mince typu Kapos. V Němčicích byla roku 1904 nalezena napodobenina statéru Alexandra Velikého. Na přelomu 20. a 21. století pak tuto lokalitu objevili hledači s detektory

kovu. Zpočátku však jejich práce nebyla kontrolována žádnou z archeologických institucí, tudíž došlo k obrovským ztrátám a až tisíce mincí takto skončilo v rukou soukromých sběratelů u nás i v zahraničí. Někteří z detektorářů však nalezené mince poskytly ke zdokumentování, následnému zpracování a konečně také k jejich zveřejnění (Čižmář – Kolníková 2006, 261; Kolníková 2006, 3).

V posledních letech je již lokalita pod stálým dohledem ÚAPP v Brně. V průběhu roku 2002 zde proběhla povrchová prospekce Z. Smrže pomocí detektorů kovu, o níž také informoval ÚAPP. Následně bylo na lokalitě provedeno letecké snímkování, určité části lokality byly podrobeny i „geofyzikální měření céziovým magnetometrem“ (Čižmář – Kolníková, 266–267; Kolníková 2012, 10).

Na tuto činnost navázal mezi léty 2003 až 2006 systematický výzkum pomocí detektorů kovu spojený s povrchovými sběry keramiky. Tímto byly získány nové poznatky o velikosti lokality i o celkové hustotě zástavby (Čižmář – Kolníková 2006, 266–267; Kolníková 2012, 8).

Nejstaršími zde nalezenými mincemi je typ Athéna/Niké. Z těchto 4 exemplářů se však našly 3 mince naštipnuté nebo rozpůlené. Uvažuje se tedy o tom, že tyto mince měly sloužit pouze jako materiál k pozdějšímu roztavení a posléze měly být použity pro další ražbu jiných mincí (Militký 2011, 144).

S příchodem nového keltského obyvatelstva z hornoitalských oblastí se začíná objevovat i nová, domácí ražba mincí typu Athéna Alkidemos. Na lokalitě se těchto mincí našlo přibližně na 170 kusů. Zastoupeny jsou zde všechny nominální hodnoty, přičemž některé z nich mají v důsledku opotřebení razidla i zhoršenou kvalitu obrazu.

Velkým přínosem však byl především nález drobných stříbrných mincí. Bylo tak potvrzeno, že i Keltové, zřejmě po vzoru Řeků, využívali bimetalického mincovního systému (*Militký 2011 145*), a to zřejmě především k lokálnímu obchodu. Zde nalezené mince se dají rozdělit na dvě skupiny podle časové následnosti. Starší byly ražby mincí typu s lyrovitou symbolikou – jde o 2 tetradrachmy a 1 drachmu z území dnešního jihozápadního Slovenska. Tyto mince se razily ve formě obolů.⁴ Mladším typem ražby jsou mince typu Roseldorf/Němčice I. a II. – právě tyto mince pak tvoří většinu němčického depotu.

Velkým objevem v depotu pak byly i importované mince. Kromě již zmiňovaných keltských ražeb, se v Němčicích našlo na 80 exemplářů mincí z území: „*Massalie, Thracia, Makedonie, Ilýrie, Etrurie, římská republika, Kampania, Apulia, Bruttium, Kambria, Lucania, Sicílie, Kyrenaika, Egypt a Karthágo*“ (*Militký 2011, 145–146*). Takové množství nekeltských mincí je ve střední Evropě naprostým unikem. Současně se také jedná o významný doklad obchodních styků mezi bójskými a řeckými oblastmi. Stejně jako tomu bylo u ostatních ražeb z mincovního období A, i tyto mince se do Němčic nad Hanou dostaly zřejmě jako žold keltských vojáků. Bylo tomu tak zřejmě po skončení Druhé punské války (218 – 201 př. n. l.), všechny mince totiž odpovídají tomuto období (*Militký 2011, 145–146*).

Všechny zde uvedené nálezy mají především velkou chronologickou hodnotu, a to především kvůli možnosti bližšího poznání mincovního období A (vývoj ražby i ikonografie mincí, odpoutání se od antických vzorů atd.), ale také kulturních (migrace

---

⁴ V poslední práci E. Kolníkové (Němčice 2012) se však s tímto termínem zachází poněkud nešťastně, je zde totiž opomíjeno starší označení mincí jako typ Roseldorf/Němčice. Není proto jasné, kolik obolů ve skutečnosti patří obolům s lyrovitou symbolikou a kolik obolům typu Roseldorf/ Němčice.

Keltů z hornoitalského prostředí, přesuny západním směrem apod.) i obchodních vztahů (řecké i cizí keltské mince).

Na trase jantarové stezky se vyskytují také další dvě obchodně-výrobní centra, jež mají stejný charakter nálezů mincí.

V dolnorakouském centru v Roseldorfu bylo nalezeno na 1000 mincí spadajících do období A. Stejně jako v Němčicích, i zde byly nalezeny především mince typu Athéna Alkidemos a drobné stříbrné mince typu Roseldorf/Němčice. Soukromé detektorové průzkumy na této lokalitě probíhají již od 80. let 20. století, se systematickým výzkumem se však začalo až v roce 2001 (*Militký 2011*, 146–147).

Dalším analogickým centrem je Nowa Cerekwia, kde bylo pomocí detektorové prospekce nalezeno na 300 mincí (*Militký 2011*, 146–147).

Podobné spektrum mincí i nálezový kontext u všech těchto tří lokalit vypovídá o jejich vzájemných vztazích.

Konec těchto obchodně-výrobních center v polovině 2. století př. n. l. zřejmě souvisí s nějakou blíže nespecifikovanou změnou v keltské společnosti. V poslední třetině 2. století př. n. l. se tak začínají stavět v keltském světě nová sídla – oppida, která nahrazují dosavadní centra. Němčice nad Hanou jsou tak vystřídány blízko ležícím oppidem Staré Hradisko.

8.2. Staré Hradisko

Podle badatelů tato nejasná změna ve společnosti zřejmě způsobila, že i nálezový materiál ze Starého Hradiska se typově liší od toho z Němčic nad Hanou, jelikož je vázaný spíše na oblast Čech (*Čižmář – Kolníková 2006, 267*).

V nálezech jsou nejvíce zastoupeny nálezy zlatých mincí typu Athéna Alkidemos, dále se zde v menším počtu vyskytují mušlovité statéry. Stříbrné mince jsou zde zastoupeny typy Roseldorf/Němčice a Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn.

V poslední době bylo na této lokalitě nalezeno přibližně 500 exemplářů mincí, jež v současné době čekají na zpracování.⁵

Na tomto oppidu se našlo více artefaktů, které potvrzují výrobu mincí. Jedná se o několik nálezů mincovních destiček s důlky pro různé nominály mincí. Těchto mincovních forem se našlo nejvíce při výzkumu v letech 1964 až 1966. V areálu se našly také mincovní vážky (*Čižmář 1995, 614*).

Dokladem po ražbě mincí je jeden exemplář spodního razidla k minci typu Athéna Alkidemos. Dále se pak byla objevena olověná destička, u které se zachovaly i zkušební ražby mincí s motivem koníčka (*Čižmář 1995, 617*).

Z těchto skromných nálezů se dá soudit, že na oppidu neprobíhala výroba ani ražba mincí v příliš velké míře.

---

⁵ Dle sdělení J. Militkého

8.3. Hostýn

Z oppida Hostýn nepochází příliš mnoho zdokumentovaných nálezů, přestože toto oppidum bylo jedno z prvních, které bylo objeveno.

První nález mince pochází již z roku 1876. Roku 1928 se pak našla blíže nepopsaná zlatá mince. Nějaké konkrétnější zprávy se o těchto mincích však nezachovaly, a to co zbylo, jsou pouze kusé informace, jež si navzájem protiřečí.

Hodnověrný nález mince, jež byla po dlouhých debatách identifikována jako potinová mince typu se svastikou, přinesl až výzkum opevněného hradiska z roku 1973 v oblasti tzv. Rusavské brány. Druhá mince byla nalezena roku 1978 a je interpretována jako 1/8 statéru typu Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou (*Kolníková 2002, 272*).

9. Úloha mincí v keltské společnosti

Začátek ražby mincí spadá do 3. století př. n. l. Keltům v průběhu tohoto století došlo, že také musí přistoupit na ražbu vlastních mincí. Jejich vzorem byly mince antické, čemuž nasvědčují již popsané depoty cizích mincí např. z Němčic nad Hanou. Pod vlivem příchodu nového obyvatelstva z hornitalských oblastí začali pak razit vlastní mince. Na nich se později začíná objevovat originální keltská ikonografie.

Díky velkému množství nálezů stříbrných mincí typů s lyrovitou symbolikou a mincí typu Roseldorf/Němčice z Němčic nad Hanou bylo odhaleno, že i Keltové využívali bimetalický systém. Tyto nižší nominály mincí se poté hodily především k obchodním účelům.

Na území Moravy jsou také nacházeny importované mince tzv. vedlejších řad. Jejich specifická symbolika naznačuje, že by se mohlo jednat o spíše o mince určené pro reprezentaci (Kolníková 2006, 48).

Svou výpovědní hodnotu mají také ojedinělé nálezy mincí, jež jsou pravděpodobně pozůstatkem obchodní transakcí. Jistě se často stávalo, že někdo ztratil při svých cestách nějakou tu minci, kvůli tomu se také občas těmto mincím říká ztrátové.

Depoty oproti tomu mohly být spíše „*dary, politickými platbami, věny, tributy nebo i válečnou kořistí*“ (Militký 2008, 127). Uložení takto velkého počtu mincí na jednom místě však může být i projevem některého z kultovních obřadů.

10. Závěr

Ve své práci jsem splnila hlavní a nejdůležitější část, a to vytvoření katalogu keltských mincí na Moravě. Právě s touto částí své práce jsem měla největší problém, a to kvůli v současné době bolestivému tématu neúplné a zatím neaktualizované typologii keltských mincí. Do této doby totiž není zcela jasné, nebo lépe řečeno zcela akceptované celou odbornou veřejností, kam územně i chronologicky zařadit např. mince s lyrovitou symbolikou. Dochází pak k takovým problémům, jako třeba v publikaci Němčice (*Kolníková 2012*), kdy není brán v potaz dřívější název mincí Roseldorf/Němčice. Při psaní mé práce jsem se tedy snažila všechny tyto komplikace vysvětlit již na příslušném místě v textu.

Z práce je také občas patrné, že názory na určité problémy keltské numismatiky se liší, což by samozřejmě nebylo ničím neobvyklým. V tomto případě však byla situace přece jenom trochu těžší. V určitých případech jsem totiž neměla možnost porovnat více názorů od různých autorů, ale pouze dva, a to J. Militkého, který vychází především z prací Castelinioho (př. 1965), a E. Kolníkové, která se zase opírá G. Demskiho (př. 1998). V tomto případě jsem se rozhodla uvést oba názory, jelikož zatím nejsem v situaci, ve které bych se jednoznačně mohla přiklonit pouze na jednu stranu.

Některým nesnázím při psaní práce jsem dokonce vyhradila samostatnou kapitolu. Jedná se o problematiku detektorů kovů, a také o vhodné způsoby dokumentace nejenom keltský mincí.

Mým cílem bylo také napsat o sídlišti Němčice nad Hanou a o oppidech Staré Hradisko a Hostýn. S podklady pro zpracování kapitoly o Němčicích nad Hanou jsem

neměla problémy, a to zvláště kvůli hojné publikační činnosti E. Kolníková na toto téma.

Kamenem úrazu však byla dostupná literatura o již zmíněných oppidech. O Starém Hradisku jsme pro byla nucena převzít poněkud zastaralé informace od M. Čižmáře (1995), jež v současné době již nejsou příliš aktuální. Na nové publikaci ale již v současné době pracuje J. Militký. V případě oppida Hostýn je situace obdobná.

Při psaní mé práce jsem zároveň vycházela jak z map mincovních nálezů na území Moravy, tak i z typologických tabulek. To vše je také zahrnuto v příloze.

11. Resumé

Mint is considered as specialized craft, its main source in our territory was goldwashing deposits. On the contrary silver was probably imported. Concrete evidence of coins production are known for example from oppidum Staré Hradisko.

Coins production consisted of two phases, cast blanks were minted after reheating. Most likely these coins were used for commercial purposes. Their symbolic value was important too which could illuminate found coin depots.

The oldest coins minted in the home environment were imitations of gold staters of Alexander III of Macedonia. This type of coin is called Athena/Nike and is dated to the mid of third century BC. The local production can be represented by Alkidemos Athena coin type which has the head motif in the helmet on the aversu and image of walking Alkidemos Athens on the reversu. These coins are dated to 1st half of second century BC. Same dating is also valid for the small silver coins of type Roseldorf/Němčice. These coins have image of a horse on the reversu. If the horse motif is complemented with lyre symbol, it is older type of coins with lyre symbolism. These coins from south-western Slovakia are still quite rare, their findings are not very numerous even in Němčice nad Hanou.

Younger ones are shell staters which are dated to period since the end of the 2nd century until the half of the first century BC (with recess: coin period B, and with hands and shell: coin period C) and small silver coins from Staré/Hradisko/Stradonice/Karlštejn.

In Moravia, small number of emissions from Bohemia appear, like coin type of side lines and type with bumps.

The rich collection of coins of foreign provenance comes mainly from the findings from the business and manufacturing centre Němčice nad Hanou.

Most of these Celtic coins were inspired by ancient patterns. But over time the Celts began to create their own coin motifs with distinctive themes like horses, riders, or plants, etc.

So that, Celts were the first who started stamping coins according to the Greek custom patterns north of the Danube. They were able to secure enough metal for their own coinage, organized coin production and distribution of coins to the whole Celtic world.

Important trade route was Amber Trail, connecting the Baltic coast with northern Italy.

Milestone in the development of Celtic society was the fall of commercial production centres (*Militký 2011*, 166). In Moravia, it is for example location Němčice nad Hanou.

At this location first finding of coins were made in the late 19th century. Extensive research using metal detectors supervised by ÚAPP in Brno was executed at the turn of the 20th and 21st century. Despite of effort of archaeologists, however, many coins were stolen and ended up in the hands of private collectors. More than 1100 coins are registered in this location. These local coin production allows to define an earlier stage of Boii coinage which fall in sterling period A. The oldest coins found there are considered to be the type of Athena/Nike, the local production is represented

by the coin type Alkidemos Athena. Small silver coins type Roseldorf/Němčice are found in large quantities, which are sometimes mistaken for coin type of lyre symbols found there as well.

Groundbreaking discovery from there is collection of imported coins, which completes and significantly changes the image of Celtic coinage at middle Danube region.

After destruction of commercial and manufacturing centres, build of fortified settlements has started. In Moravia, it is primarily a Celtic oppidum Staré Hradisko and Hostýn.

Oppidum Staré Hradisko on contrary to Němčice lying nearby has strong ties to the Czech Boii area, as is evidenced by the number of domestic production coins type Alkidemos Athena. Shell stater coin type and coin type Roseldorf/Němčice and Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn also occur at this site. Number of findings of recent years rapidly rises because of metal seekers.

Regarding oppidium Hostýn there are only 2 verified specimens, It is a potin coin with a swastika from research in 1973 and 1/8 stater type Athena Alkidemos with abstract symbols.

Termination of La Tène in the middle Danube region is associated with defeat of Boii in Boii-Dacian War in 44-40 BC.

Boii coinage survived in isolated areas of northern Slovakia. Meanwhile these coins circulated for some time among Celts in the Roman Empire but in the Barbarikum they completely disappeared. Germanic peoples apparently did not understand their meaning (*Milítký 2011, 167*).

12. Literatura

- Castelin, K. 1965:* Die Goldprägung der Kelten in den böhmischen Ländern. Graz.
- Červinka, I. 1894:* Římské mince na Moravě nalezené, Časopis Vlasteneckého spolku musejního 11, 147–149.
- Červinka, I. 1902:* Morava za pravěku. Brno.
- Červinka, I. 1931:* Archeologický výzkum na Prostějovsku, 68.
- Čižmář, M. 1993:* Keltská okupace Moravy (doba laténská). In.: Podborský, J. (ed.), Vlastivěda moravská. Země a lid NŘ 3, 380–423.
- Čižmář, M. 1995:* K mincovnictví na keltském oppidu Staré Hradisko, Archeologické rozhledy 47, 614–618.
- Čižmář, M. 1997:* Spätkeltovesches Gold (LT B – LT D). Mähren. In.: Das prähistorische Gold in Bayern, Böhmen und Mähren. Herkunft – Technologie – Funde. Památky archeologické-Supplementum 7, 227–228, 299–302.
- Čižmář, M. 2006:* Detektor ano, nebo ne? Archeologie a detektory kovů, Archeologické rozhledy 58, 284–290.
- Čižmář, M. – Kolníková, E. 2006:* Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě, Archeologické rozhledy 58, 261–283.
- Čižmář, M. a kol. 2008:* Detektorová prospekce lokalit z doby laténské na Moravě, Archeologické rozhledy 49, 125–131.
- Čižmář, M. – Kolníková, E. – Noeske H.-Ch. 2008:* Němčice-Víceměřice – ein neues Handels- und Industriezentrum der Latenezeit in Mähren, Germania 86, 655–699.
- Čižmářová, J. 2004:* Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku. Praha.

- Dembski, G. 1998:* Münzen der Kelten. Vídeň.
- Dessewffy, M. 1910:* Barbár pénzei. Budapest.
- Drechsler, A. 2010:* Archeologie Přerovska. Přerov
- Florkiewicz, I. 2008:* Monety geto-dackie z obszaru Polski – nowe dane. In: Karwowski, M. – Droberjar, E. (eds.), Archeologia Barbarzyńców 2008, powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Rzeszów, 101, 105.
- Forrer, R. 1908:* Keltovésche Numismatik. Der Rhein und Donaulände. Graz.
- Kolníková, E. 1998:* Keltské mince v peňažných dejinách Moravy. In: Štefan, J. T. – Krejčík, T. (eds.), Peníze v proměnách času. Acta numismatica Bohemiae, Moraviae et Silesiae 2. Ostrava, 21–33.
- Kolníková, E. 2002:* Mince z keltského oppida Hostýn, Památky archeologické 93, 272–277.
- Kolníková, E. 2004:* Ikonografia keltských mincí. In: Grossmannová, D. – Štefan, J. T. (eds.), Realita, představa, symbol v numismatické ikonografii. Ostrava, 7–28.
- Kolníková, E. 2006:* Význam mincí z moravského laténského centra Němčice nad Hanou pre keltskú numizmatiku, Numizmatický sborník 21, 3–56.
- Kolníková, E. 2007:* Nové nálezy mincí – príspevok k obrazu doby laténskej na Morave, Pravěk NŘ 16, 437–462.
- Kolníková, E. 2009:* Bójské mince v centre a v kontaktných zónách. Ku konfrontácii numizmatickej a archeologickej chronológie doby laténskej, Numizmatický sborník 24. Bratislava, 5–26.
- Kolníková, E. 2012:* Němčice. Brno.

Kolníková, E. – Koháček, R. 2010: Nové keltské mince z jižní Moravy, Numismatický sborník 24, 309–316.

Kříž, M. 1889.: Dvě jeskyně v útvare devonského vápence na Moravě. Bádání a rozjímání o pravěkém člověku. Brno.

Militký, J. 2005: Starší nález bójské 1/3statéru z Kostelan nad Moravou (okr. Uherské Hradiště), Numismatický sborník 20, 144–146.

Militký, J. 2008: Mincovníctví v době laténské. In: Venclová, N. (ed.): Archeologie pravěkých Čech / 7. Doba laténská. Praha, 80–81, 122–128.

Militký, J. 2009: Pro obchod i reprezentaci. Nové poznatky o keltském mincovnictví, Dějiny a současnost 31/8, 40–43.

Militký, J. 2011: Nejstarší střeoevropské mince – vzestup a pád keltské civilizace ve střední Evropě z pohledu numismatiky. In: Bárta, M. – Kovář, M. (eds.), Kolaps a regenerace: cesty civilizací a kultur. Minulost, současnost a budoucnost komplexních společností. Praha, 139–172.

Militký, J. – Vacinová, L. 2012: Keltské, římské a raně byzantské mince (3. století před Kristem až 7. století po Kristu). Národní muzeum – Chaurova sbírka X., Národní muzeum, Praha.

Paulsen, R. 1933: Die Münzprägung der Boier. Lipsko a Vídeň.

Pink, K. 1936: Die Goldprägung der Ostkelten. Wiener prähistorische Zeitschrift 23.

Radoměský, P. 1955: Nálezy keltských mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.), Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, 35–84.

Rudnicki, M. 2008: Nowe znaleziska monet celtyckich z oppidów Staré Hradisko i Třisov, Numismatický sborník 23, 7–18.

Sklenář, K. 2005: Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů a jejich spolupracovníků z příbuzných oborů. Praha, 123–124.

Šiška, D. 1995: Nové poznatky o keltském osídlení Prostějovska (1973-1993). Předběžná zpráva, Pravěk NŘ 3/1993, 239–261.

Vích, D. 2007: Konference Detektory kovů v archeologii, Archeologické rozhledy LIX, 629–631.

Přílohy

KATALOG KELTSKÝCH MINCÍ NA MORAVĚ

Komentář ke katalogu

V předkládaném katalogu se zabývám pouze nálezy keltských mincí z území dnešní Moravy. Z toho důvodu zde nejsou uvedeny lokality z česko-moravského rozhraní, např. Jevíčko, které je obecně považováno za moravskou lokalitu, katastrálně však spadá do Pardubického kraje. Také zde nejsou uvedeny lokality z Opavska, přestože patří do Moravskoslezského kraje, jedná se již o nálezy z území Slezska.

Katalog je členěn územně, tudíž podle jednotlivých krajů, okresů a lokalit. Kraje jsou řazeny podle územního členění, a to v pořadí kraj Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský kraj. Okresy v jednotlivých krajích jsou řazeny abecedně, stejně je tomu tak i u jednotlivých lokalit.

Mince jsou vždy zobrazeny v měřítku 1:1. Z toho důvodu jsou v katalogu uvedeny jen takové mince, u kterých bylo možné určit jejich rozměr.

Na některých lokalitách se však našlo takové množství nálezů, že v katalogu nebylo prakticky možné uvést každou zde nalezenou minci, a to i s jejími rozměry a příslušnou obrazovou dokumentací. Toto se týká například lokalit Němčice nad Hanou nebo Staré Hradisko.

Počet publikovaných nálezů mincí se vztahuje ke konci roku 2012.

Seznam zkratek

Ae	Meď, Bronz
Ag	Stříbro
AK.:	Archeologický kontext, tj. vztah mince k archeologické situaci, lokalitě atp.
Au	Zlato
Av	Avers
DAT.:	Datace uvedené mince.
Obr.:	Odkaz na literaturu, kde již byla konkrétní (nálezová) mince zobrazena
JN	Jednotlivý (či také ojedinělý) nález jedné, tzv. ztrátové mince.
Lit.:	Odkazy na literaturu o blízce identických mincích.
LIT.:	Literatura vztahující se k nálezu nebo k popisu konkrétní mince.
LOK.:	Lokalizace zahrnuje pokud možno co nejpřesnější specifikaci prostorové identifikace místa nálezu.
KOM.:	Komentář zahrnuje různé doplňující a vysvětlující údaje k jednotlivým nálezům.
MP	Muzeum Prostějovska
MZM	Moravské zemské muzeum Brno
NO.:	Nálezové okolnosti, tj. kdy, kým a jakým způsobem byl nález objeven.
Rev.	Revers
S.o.	Síla okraje
SZM	Slezské zemské muzeum Opava
Tl.	Tloušťka
U.:	Uložení mincí v příslušném muzeu.
ÚAPP	Ústav archeologické památkové péče Brno
Var.	Varianta
VMO	Vlastivědné muzeum Olomouc

KRAJ VYSOČINA

OKR. JIHLAVA

BRTNICE

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1899. **U.:** NM, num. odděl. **AK.:** Nejasný – v laténu vede pravděpodobně přes les mezi Čechami a Moravou komunikace, která spojuje oblasti Vindobony a Polabí. **DAT.:** Pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, str. 8, 25, 138; *Radoměský 1955*, 70, č.p. 143; *Čižmář 1997*, 299; *Kolníková 1998*, 22, 25.

Bójové

Ag jádro, Au obal; suberát - typ **Athéna/Niké**, ranná napodobenina

8, 052 g; 18,5 mm; tl. 0,3 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 22; *Čižmář 1997*, M 154

OKR. TŘEBÍČ

MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

DEPOT (asi 100 ks)

NO.: Okolo r. 1789 na dvoře jednoho domku u Z brány při vykopávání stromu.

LIT.: *Radoměský 1955*, 76, č. p. 170.

Keltové, Ag mince v nádobě, typ neznámý

TŘEBÍČ
NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

LOK.: SV od města pravděpodobně u rybníka Židloch. **NO.:** 1862. **LIT.:** *Radoměský 1955, 81, č. p. 194; Kolníková 1998, 28.*

Keltové, mince, typ neznámý

OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

VELKÉ MEZIRÍČÍ

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1901. **U.:** MZM. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 82, č. p. 199; Čižmář 1997, 227, 301; Kolníková 1998, 23, 26.*

Bójové

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly a klikátkou
2,395 g; 10,5 mm

Lit.: *Paulsen 1933, č. 432; Čižmář 1997, 243*

JN (1 ks)

U.: MZM. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933, 55, 151; Radoměský 1955, 82, č. p. 200; Čižmář 1997, 227; Kolníková 1998, 23, 27.*

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

0,847 g; 8,8 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 519

ŽDÁNICE

NENÍ ZNÁMO

KOM.: Není ověřena keltské proveniencie nálezu. Označeno jako „barbarské mince“.

LIT.: *Radoměrský 1955*, 84 , č.p. 208; *Kolníková 1998*, 28.

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

OKR: BLANSKO

HABRŮVKA

NENÍ ZNÁMO

LOK.: Býčí Skála. **NO.:** Před r. 1869. **KOM.:** Není ověřena keltské proveniencie nálezu. Označeno jako „malé mince“. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 72, č. p. 152; *Kolníková 1998*, 28.

OKR. BRNO

BRNO – LÍŠEŇ

JN(1ks)

LOK.: „Staré Zámky“. **U.:** MZM. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 437; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B: kůň l., oblouk, puklička/lyra s pukličkou
0,565 g, 8,5 mm

BRNO – SLATINA

JN(1ks)

U.: MZM. **DAT.:** Od 2. pol. 3. stol přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čížmář 1997*, 299.

Bójové

Au mince – typ **Athéna Alkidemos**

7,888 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 259.

HUSTOPEČE U BRNA

NENÍ ZNÁMO

NO.: Před r. 1902. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 73–74, č. p. 159; *Kolníková 1998*, 28; *Kolníková 2006*, 17.

Keltové, mince, typ neznámý, zřejmě se jedná o typ **Athéna Alkidemos**

Obr.: *Forrer 1908*, str. 196, pozn. 1

JIŽNÍ MORAVA

JN (11 ks)

LOK.: Okolí Břeclavi, oblast na soutoku Dyje a Moravy. **NO.:** Nálezy z 21. století, ze zoraného pole **U.:** Soukromé sbírky. **KOM.:** Na trase Jantarové stezky do Pobaltí. Jedná se o nové nálezy detektorů z dvou lokalit vzdálených od sebe asi 1 km, jinak bez bližšího určení. **DAT.:** Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Simmering: 1. století př. n. l.; Lyra, Roseldorf/Němčice: 1. pol. 2. stol. př. n. l.; Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn: konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l.; Velem: 1. stol. př. n. l.? **LIT.:** *Militký 2008, 127; Kolníková – Koháček 2010, 309–314*

lokalita 1

Bójové

neražený kotouč s hmotností 1/8 statéru, pravděpodobně typu **Athéna**

Alkidemos

0,86 g, 9/8 mm

2 Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B.

Av. bez obrazu

Rev. s koněm l., nad hřbetem oblouk na obou stranách zakončený plnými kroužky, pod břichem voluta s pukličkou uvnitř

0,89 g, 9 mm

0,80 g, 9,5/9 mm

Ag drachma - typ **Simmering**, z území dnešního J Slovenska

Av. ornament vavřínové ratolesti, plný kroužků a lístků

Rev. kůň, pod břichem tři přívěsky asi kultovního významu, nad hřbetem růžice

2,40 g, 15/12,5 mm

1/8 statéru - typ ?

Av. hlava s diadémem l., l. dvě trojice plných kroužků, p. znak v podobě x,

Rev. bojovník l.

0,89 g, 8/8,5 mm

lokalita 2

Bójové

Ag drachma - typ **Athéna Alkidemos**

Av. bohyně Minerva p.,

Rev. postava Athény Alkidemos l.

3,00 g, 15 mm

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B

Av. bez obrazu

Rev. kůň l., nad hřbetem rovná tyčka, pod břichem puklička

0,72 g; 8/8,5 mm

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**

0,80 g; 9,5/9 mm

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**

0,45 g; 7,5/8 mm

Ag drachma - typ **s lyrovitou symbolikou?**

Av. Apollónova hlava

Rev. nad koněm hvězda s paprsky ukončenými plnými kroužky p., pod břichem koně lyra l.

2,00 g, 13/12 mm

Obr.: Kolníková – Koháček 2010, 310, obr. 1

Keltové

tetradrachma - typ **Velem**

10,69 g; 20/22 mm

OKR: BRNO – VENKOV

KOBYLNICE

NENÍ ZNÁMO (počet není známý)

NO.: R. 1892. **KOM.:** Dnes se mince považují za nezvěstné. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 74, č. p. 163; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové, mince, typ neznámý

PONĚTOVICE

JN (1 ks)

NO.: 1890 při orbě. **KOM.:** R. 1931 sbírka I. L. Červinky. **DAT.:** Začátek 2. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 18, 58, 145; *Radoměrský 1955*, 78, č. p. 182; *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 1998*, 23, 26.

Bójové

Au statér - typ s **hrboly**

7,232 g; 15,6 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 297; *Čižmář 1997*, M 236

OKR. BŘECLAV

BŘECLAV

JN (2 ks)

LOK.: 1 ks J od města. **NO.:** 1879 (1887?), 1 ks v polích J od města; 1 ks při stavbě železniční trati. **KOM.:** Ve zprávách o nálezů je rozpor. Není vyloučeno, že obě mince byly nalezeny odděleně, na různých místech a v různých dobách (obě možná data jsou uvedena). **U.:** MZM. **DAT.:** Filip II.: 1. pol. 3. stol. př. n. l.; Lyra: 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kříž 1889*, 307, 308, 472, tab. VII., č. 5; *Radoměřský 1955*, 70–71, č. p. 145; *Kolníková 1998*, 28; *Čižmářová 2004*, 154; *Militký 2008*, 127.

Keltové

Ag tetradrachma Filipa II. Makedonského z dolního toku Dunaje, napodobenina

Bójové

Ag tetragrachma - typ s **lyrovitou symbolikou** z území dnešního Slovenska

DOLNÍ VĚSTONICE

JN (1 ks)

LOK.: Na Pískách. **NO.:** 1949 na pravém břehu Dyje. **U.:** MZM. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 142; *Radoměřský 1955*, 71, č. p. 148; *Čižmář 1997*, 299; *Kolníková 1998*, 23, 27.

Bójové

Au 1/24 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem vyplněným kroužky a čárkami

0,336 g; 7,3 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, č. 165; *Čižmář 1997*, M 155

JN (1 ks)

LOK.: Na Pískách. S od obce: ostrůvek v zaplaveném terénu. **NO.:** 1950. **AK.:** Při průzkumu slovanského pohřebiště. **KOM.:** Je možné, že druhý nález je shodný s prvním. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 71, č. p. 149; *Čížmář 1997*, 227.

Keltové, Au 1/24 mince, typ neznámý.

JN (2 ks)

U.: MZM. **KOM.:** Je možné, že třetí zápis je shodný s předchozími. Číslo SAS: 34-12-20/2. **AK.:** Při záchranném archeologickém výzkumu. **LIT.:** *Kolníková 2006*, 17.

Keltové, Au mince, typ neznámý – zřejmě se jedná o typ **Athéna Alkidemos**.

KLOBOUKY U BRNA

JN(1 ks)

LOK.: Na kopci Šumperky. **U.:** Národopisné muzeum Klobouky. **DAT.:** 1. pol. 3. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 74, č. p. 161; *Kolníková 1998*, 27.

Dákové

Ag tetradrachma Filipa II. Makedonského, dobrá napodobenina.

KOBYLÍ

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

NO.: Před r. 1869. **KOM.:** Není ověřena keltské provenience nálezu. Označeno jako „bezpochyby galské“. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 74, č. p. 162; *Kolníková 1998*, 28.

MILOVICE

JN (1 ks)

NO.: Z roku 2006 (J. Zlámal). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l.

LIT.: *Kolníková 2007*, 440; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B: kůň l., puklička, oblouk /lyra s pukličkou

0,713 g; 9,5 mm

Lit. x Obr.: *Dembksi 1998*, č. 758; *Kolníková 2006*, 12: 11

PODIVÍN

JN (1 ks)

LOK.: V okolí města. **NO.:** Před r. 1889. **U.:** MZM. **LIT.:** *Kříž 1889*, str. 307, 372, tab.

VII., č. 14; *Radoměřský 1955*, 78, č. p. 181; *Kolníková 1998*, 28; *Čižmářová 2004*, 275.

Skordiskové

Ag mince z území dnešního Srbska, tzv. **srbská skupina**

Av. stylizovaná hlava

Rev. kůň

13,48 g

VELKÉ PAVLOVICE

JN (2 ks)

NO.: Před r. 1866. **DAT.:** Athéna/Niké: pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l.; Athéna

Alkidemos: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 82, č. p. 201; *Kolníková 1998*, 22, 25; *Kolníková 2006*, 17.

Bójové

Au mince - typ **Athéna/Niké**

8,25 g

Au mince - typ **Athéna Alkidemos**

OKR. HODONÍN

BOHUSLAVICE

JN (1 ks)

NO.: 1904 na „Hradisku“ za kostelem. **U.:** MZM. **KOM.:** Ze sbírky řed. J. Kovaně.
DAT.: Přelom 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 46, 147; *Radoměřský 1955*, 70, č. p. 142; *Kolníková 1998*, 24, 26.

Bójové

Au statér - typ s **mušlovitou prohlubní** – s oválnou prohlubní na vrcholu hladkého hrbolu

6,795 g; 16,6 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 350; *Čížmář 1997*, M 152

ČEJKOVICE

JN (1 ks)

NO.: Z roku 2006 (J. Zlámal). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l.
LIT.: *Kolníková 2007*, 438; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B: kůň I., tyčka/puklička

1,803 g, 9,3 mm

Lit. x Obr.: *Dembski 1998*, č. 762; *Kolníková 2006*, tab. 12: 14

DOLNÍ BOJANOVICE

JN (1 ks)

NO.: Z roku 2006 (M. Ručka). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l.

LIT.: *Kolníková 2007*, 438; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol – typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B: kůň l., oblouk, puklička/lyra s pukličkou

0,698 g; 9,5 mm

Lit. x Obr.: *Dembski 1998*, č. 758; *Kolníková 2006*, tab. 12: 11

HODONÍN

JN (7 ks)

LOK.: V okolí města u nádraží, asi 900m SSZ od kostela. **NO.:** 1893. **KOM.:** Číslo

SAS: 34-22-22/2. **LIT.:** *Červinka 1894*, 147–149; *Červinka 1902*, 274; *Radoměřský 1955*, 72, č. p. 153; *Kolníková 1998*, 28.

Dákové

Tetradrachma - typ **Medieșu Aurit**, z území Rumunska

SUDOMĚŘICE

JN (1 ks)

NO.: V roce 2004. **AK.:** Archeologický výzkum UAPP Brno. **DAT.:** Konec 2. stol. až

1. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 441; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag mince - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**, typ hlava l./kůň l.

0,370 g; 7,2 mm

OKR. VYŠKOV

MEDLOVICE

JN (2 ks)

NO.: 2004 (Z. Smrž), 2007 (výzkum MZM), 2010 (J. Zlámal). **U.:** Soukromá sbírka.

DAT.: 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 440; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ Aa: kůň p., puklička, oblouk/lyra s pukličkou
0,911 g; 9,8 mm

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B7

0,875 g; 8,5 mm

Obr.: *Kolníková 2006*, obr. 12: 7

PUSTIMĚŘ

JN (1 ks)

NO.: 2005 (Z. Smrž). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** Konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 441; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag mince - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**

0,455 g; 0,95 mm

VÍCEMILICE

JN (2 ks)

LOK.: V cihelně „na Sedlišti“. **NO.:** Před r. 1937. **DAT.:** 1. pol. 3. stol. př. n. l.

LIT.: *Radoměský 1955*, 83, č. p. 204; *Kolníková 1998*, 28; *Čižmářová 2004*, 338.

Dákové

Ag tetradrachma Filipa II. Makedonského, napodobenina.

OKR: ZNOJMO

BLÍŽKOVICE

JN (1 ks)

NO.: 2004. **U.:** Soukromá sbírka? **DAT.:** 2. pol. 3. stol. př. n. l.? **LIT.:** *Kolníková 2007, 437.*

Keltové?

mince ze severní Afriky, Karthago

14,601 g; 27-29 mm

ČERNÍN

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

KOM.: R. 1904 ve sbírce Palliardiho. Není ověřena keltská proveniencence nálezu, označeno jako „penízky“. Ve zprávě řečeno, že nálezy z této obce náležejí vesměs kultuře římské a slovanské. **LIT.:** *Radoměřský 1955, 71, č. p. 147; Kolníková 1998, 28.*

KRHOVICE

JN (1 ks)

NO.: 2006 (M. Ručka). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007, 439; Militký 2008, 127.*

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B: kůň l./ tyčka, puklička/oblouk s pukličkou
0,801 g; 9,5 mm

Lit. x Obr.: *Dembski 1998*, č. 760; *Kolníková 2006*, tab. 12: 11

LECHOVICE

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

NO.: Před r. 1889. **U.:** MZM. **KOM.:** Předtím sbírka řed. Maška. **LIT.:** *Kříž 1889*, 307, tab. VII., č. 13; *Radoměřský 1955*, 75, č. p. 167; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové, Ag mince- typ neznámý.

LUKOV

JN (2 ks)

LOK.: Na plošině hradiska. **NO.:** 2004 (J. Vaňák). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn: konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l.; hlava s esovitým účesem: cca pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 152; *Kolníková 2007*, 439; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag mince - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**

0,5 g; 9 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 565.

Keltové

Ag mince - typ „hlava s esovitým účesem“.

0,6 g; 9 mm

MORAVSKÝ KRUMLOV

JN (1 ks)

NO.: 1876. **DAT.:** 1. stol. př. n. l. **KOM.:** R. 1931 ve sbírce I. L. Červinky.

LIT.: *Paulsen 1933*, 121, 161; *Radoměský 1955*, 76, č. p. 171; *Kolníková 1998*, 28.

Bójové

Ag drachma - typ **Simmering**, z území dnešního J Slovenska

2,34 g; 13,4 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 936

ZNOJMO

NENÍ ZNÁMO (1 ks)

NO.: Před r. 1892. **KOM.:** R. 1933 Bratislava. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 83–84 , č. p. 207; *Kolníková 1998*, 28.

Dákové

Ag mince - typ **Adincata Manastirea**, z území Rumunska

0,70 g

OLOMOUCKÝ KRAJ

OKR: OLOMOUC

KOŽUŠANY-TÁŽALY

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1889. **U.:** VMO, num. sbírka. **DAT.:** Od 2. pol. 3. stol přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 75, č. p. 166; *Čižmář 1997*, 299; *Kolníková 1998*, 28; *Kolníková 2012*, 70.

Bójové

Au 1/3 statér - typ **Athéna Alkidemos** s nezřetelným obrazem (III.)

2,631 g; 11 mm; tl. 0,21 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 92; *Čižmář 1997*, M 160; *Kolníková 2012*, 178, tab.: 91: 17

NÁKLO

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1902. **KOM.:** Ve sbírce H. Koblitze v Salzburgu. **DAT.:** Pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Červinka 1902*, 270; *Paulsen 1933*, str. 11, 30, 51, 58; *Pink 1936*, 14; *Radoměřský 1955*, 76, č. p. 174; *Kolníková 1998*, 22, 25.

Bójové

Au mince - typ **Athéna/Niké** s jejím nezřetelným obrazem (III.)

8,12 g; 16,5 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 51; *Čižmář 1997*, M 233

OLOMOUC

JN (2 ks)

NO.: Před r. 1910. **KOM.:** R. 1931 M. Dessewffy, Budapešť. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 77, č. p. 177; Čížmář 1997, 301; Kolníková 1998, 23, 27.*

Bójové

Au 1/24 statéry - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem a kuličkami

0,32 g; 0,26 g

Obr.: *Dessewffy 1910, 44, 68, tab. XL., č. 978, 979*

SVĚSELICE

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1890. **U.:** VMO, num. sbírka. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933, str. 57; Radoměský 1955, 81, č. p. 193; Čížmář 1997, 301; Kolníková 1998, 23, 27.*

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

0,990 g; 0,8cm; tl. 0,1cm

Lit.: *Paulsen 1933, 490-556.*

OKR. PROSTĚJOV

BISKUPICE

JN (1 ks)

NO.: 2006 (J. Zlámal). **U.:** Soukromá sbírka? **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007, 437; Militký 2008, 127; Kolníková 2012, 69.*

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ A: s koněm p., rosetou, lyrou a pukličkou

0,931 g; 9 mm

Lit.: *Dembski 1998*, č. 752; *Kolníková 2006*, obr. 12: 2

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 1

DRŽOVICE

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

LOK.: Na „Dílech Odvrahovičnických“. **NO.:** Před r. 1900 (1885?). **KOM.:** Možná nález z rozrušeného laténského hrobu? Není ověřena keltská provenience nálezů, označeno jako „peníze“. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 71, č. p. 150; *Kolníková 1998*, 28.

DZBEL

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1931. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 40, 143; *Radoměrský 1955*, 72, č. p. 151; *Čížmář 1997*, 299; *Kolníková 1998*, 23, 27; *Kolníková 2012*, 69.

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s jednoduchým T

Lit.: *Paulsen 1933*, 420-421.

HRUBČICE

JN (7 ks)

NO.: 2002 až 2003 (Z. Smrž); 2005 a 2006; 2007 (J. Zlámal). **U.:** Soukromá sbírka, Muzeum Prostějovska (nálezy J. Zlámala). **DAT.:** Roseldorf/Němčice: 1. pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn: 2. pol. 2. až 1. pol. 1. stol. př. n. l.; s hrboly: cca začátek 2. pol. 2. stol. př. n. l. **KOM.:** Datace i další komentáře u nálezů. **LIT.:** Kolníková 2007, 438–439; Militký 2008, 127; Kolníková 2012, 69–70.

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

1,016 g; 8,3 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 112-120.

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 4

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s abstraktní symbolikou

0,740 g; 9x12 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 516.

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 5

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ Ba3: kůň l., tyčka s pukličkou/oblouk s pukličkou

0,783 g; 8 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 516; *Dembski 1998*, č. 760; *Kolníková 2006*, obr. 12: 12

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 8

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B7: kůň l., oblouk, puklička/lyra s pukličkou

0,645 g; 9 mm

Lit.: *Dembski 1998*, č. 758; *Kolníková 2006*, obr. 12: 11;

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 7

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II** nebo **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn?**, typ

B: kůň l., tyčka/puklička?

0,247 g; 9 mm; tl. 1,21 mm

Lit.: *Dembski 1998*, č. 762; *Kolníková 2006*, obr. 12: 14

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 9, 91: 5

Au statér – typ s **hrboly**

7,362 g; 15,3 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 304.

Keltové

Au fragment statéru

2,046 g; 15 mm

IVANĚ

JN (2 ks)

U.: ÚAPP. **DAT.:** Od 2. pol. 3. stol přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2012*, 70.

Bójové

1/3 Au statéru - typ **Athéna Alkidemos**

2,699 g; 10,60 mm; tl. 2,54 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 86, 146

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 13

1/24 Au statéru - typ **Athéna Alkidemos**

0,319 g; 4,97 mm; tl. 1,07 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87: 14

KLÁNOVICE

JN (2 ks)

LOK.: Na pravém břehu Valové v trati „Noviny“. **NO.:** 2002 - 2007. **U.:** MZM Brno.

DAT.: Konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čižmář a spol. 2008*, 126; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**

Au drobná mince

KLENOVICE NA HANÉ

JN (20 ks)

NO.: 2002 (Z. Smrž a M. Kejzlar). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** Athéna/Niké: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Roseldorf/Němčice: 1. pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn: konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l.; s mušlovitou prohlubní: 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; tzv. vedlejších řad: pol. 2. stol. př. n. l.; hlava s esovitým účesem: cca pol. 2. stol. př. n. l.; Pollanten: konec 2. až začátek 1. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Šiška 1995*, 248, 261; *Kolníková 2007*, 439; *Čižmář, M. a kol. 2008*, 126; *Militký 2008*, 127; *Kolníková 2012*, 70.

Bójové

Au statér - typ **Athéna/ Niké**

8,404 g; 16,9 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 48.

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

2,793 g; 12,2m

Lit.: *Paulsen 1933*, 59.

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 2, 91: 7

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

0,301 g; 7,8 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 134.

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 5

Au 1/24 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

0,353 g; 6,9 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 3

Au 1/24 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s abstraktní symbolikou

0,312 g; 7 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 154.

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 4

Au statér - typ **mušlovitou prohlubní** – tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ A: kůň p., roseta/lyra s pukličkou
0,984 g; 9,5 mm

Lit.: *Dembski 1998*, č. 752; *Kolníková 2006*, obr. 12: 12

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 8

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ A: kůň p., roseta/lyra s pukličkou
0,802 g; 9 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 9

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ A: kůň p., roseta/lyra s pukličkou
0,533 g; 9,5 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 10

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B

0,782 g; 8,6 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 11

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ B1: kůň l., oblouk s pukličkou/lyra
s pukličkou

0,831 g; 8,6 mm

Lit.: *Dembski 1998*, č. 758; *Kolníková 2006*, obr. 12: 12

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 12

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ Ba3

0,691 g; 9,5 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 70, tab. 88: 13

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice II**, typ F: ušatá hlava p./kůň l.

0,441 g; 8,6 mm

Lit.: *Kolníková 2006*, obr. 13: 4

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 14

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**: l. hlava, l. kůň

0,486 g; 9,1 mm

Lit.: Paulsen 1933, 582.

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 17

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**: l. hlava, l. kůň

0,533 g, 9 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 18

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**: l. hlava, l. kůň

0,439 g, 9,8 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 19

polovina 1/3 statéru - typ **tzv. vedlejších řady** - se symetrickým
ornamentem a koněm, Au jádro mince Ag obal

1,101 g; 14 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 233-234; *Castelin 1965*, č. 81; *Dembski 1998*, č. 577

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, 178, tab. 88: 7, 91: 6

Keltové

Ag obol - typ „hlava s esovitým účesem“

0,520 g; 9,5 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, 178, tab. 88: 15, 91: 10

Ag obol - typ **Pollanten**

0,522 g; 9 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, 178, tab. 88: 16, 91: 9

Ag neražený kotouček nepravidelného tvaru

0,763 g; 9,5 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 175, tab. 88: 6

KLOPOTOVICE

JN

NO.: 2009 (J. Zlámal). **DAT.:** Konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Militký 2008*, 127; *Kolníková 2012*, 70.

Bójové

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**

0,437 g; 10 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab. 87: 17

LEŠANY U PROSTĚJOVA

JN

LOK.: „Dluhoštica“. **NO.:** 2004 (P. Fojtík). **U.:** Soukromá sbírka. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 439; *Militký 2008*, 127; *Kolníková 2012*, 70.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice I**, typ A: kůň p., puklička, oblouk/lyra s pukličkou

0,954 g; 9,4 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87:16

Keltové

Ag neražený kotouček

6,962 g; 19 mm; tl. 4,8 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 174, tab.: 87:1

MYSLEJOVICE

DEPOT (70 – 100 kusů)

NO.: 1883 při stavbě domu č. 89 (Michal Blumenstein). **KOM.:** Není ověřena keltská provenience nálezu. Dnes se depot považuje za nezvěstný. **LIT.:** *Radoměský 1955, 76, č. p. 172; Kolníková 1998, 28.*

Keltové, Au mince - typ neznámý.

JN (1 ks)

NO.: 1920 na kopci u Pijávek rolníkem Hradečným. **U.:** Muzeum Prostějovska. **DAT.:** Od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933, 13; Radoměský 1955, 76, č. p. 173; Čížmář 1997, 301, M232; Kolníková 1998, 23, 25; Čížmář, M. a kol. 2008, 126; Kolníková 2012, 71.*

Bójové

Au 1/3 statér - typ **Athéna Alkidemos**

2,78 g; 9,5 mm

Lit.: *Paulsen 1933, 121.*

Obr.: *Kolníková 2012, 176, tab.: 89:4*

JN (1 ks)

LOK.: V obce, J silnice do Otaslavic. **U.:** Muzeum Prostějovska. **KOM.:** Možná shoda s předchozím nálezem. Číslo SAS: 24-24-16/3.

Keltové, Au mince - typ neznámý.

NĚMČICE NAD HANOU

DEPOT (zde uvedeno 1176 x 1177 ? ks)

LOK.: „Kratiny“. **U.:** MZM. **KOM.:** Vzhledem k množství je počet nálezů uvedený u jednotlivých typů mincí. Ze stejného důvodu zde uvádím pouze některé údaje o váze a rozměrech mincí, které se vztahují k uvedené obrazové dokumentaci v publikaci Němčice 2012, tab. 83, 84. Nálezy mincí z nekeltských oblastí antického světa zde nezmiňuji. **DAT.:** Domácí ražba: od pol. 3. stol. př. n. l. až do 1. pol. 2. stol. př. n.; cizí mince: 3. – pol. 2. stol. př. n. l.; galské mince obvykle datovány do 1. stol. př. n. l.; potinové mince: 2. pol. 2. stol. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 138–144; *Radoměřský 1955*, 77, č. p. 175; *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 1998*, 22, 25; *Čižmář – Kolníková 2006*, 275, 269–279; *Kolníková 2007*, 440; *Kolníková 2009*, 11, 18; *Militký 2009*, 41; *Kolníková 2012*, 12–58.

Domácí ražba

Bójové

4 nebo 3 Au statéry - typ **Athéna/Niké**

Av. hlava Athény p., v korintské helmě, vlasy ve třech pruzích, s náhrdelníkem

Rev. okřídlená bohyně Niké, stojící l., drží věnec

8,303 g; 19,50 mm

8,233 g; 17,60 mm

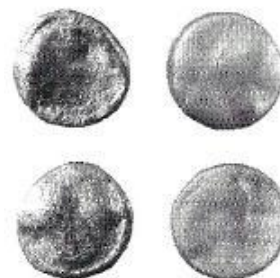
Lit.: *Paulsen 1933*, 15, 19

Obr.: *Kolníková 2012*, 170, tab.: 83: 1,3

16 Au statérů - typ **Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou**

Av. hlava Athény p., nejasné obrazy nebo pouze hrbol

Rev. Athéna Alkidemos se štítem l., někde nejasné obrazy

8,024 mm; 15,20 g

8,269; 15,20 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 19, 48, 57, 58, 259

Obr.: *Kolníková 2012*, 170, tab.: 83: 14-15, ...

20 Au 1/3 statérů - typ **Athéna Alkidemos**

Av. hlava (Minerva, Pallas Athéna?), p. (Var. a) nebo hlava s beraním rohem a husím peřím, p. (Var. b)

Rev. bojovník, l., (Athéna Alkidemos) se štítem a zvednutou pravou rukou s oštěpem, z obou paží visí šál

Lit.: *Paulsen 1933*, 59, 75, 79, 80, 86, 88, 91, 92

Obr.: *Kolníková 2012*, 91, tab.: 4: 20-39

36 + 6 nezdokumentovaných Au 1/8 statérů - typ **Athéna Alkidemos**

Av. stylizovaná hlava, p.

Rev. bojovník (Athéna Alkidemos) l., se štítem a zvednutou pravou rukou s oštěpem, z obou paží visí šál, v pravém horním rohu x, nohy natočené doleva, pod štítem kruhy spojené do tvaru trojúhelníku, nad štítem tři kruhy

1,037 g; 8,00 mm

0,979 g; 7,80 mm

0,999 g; 8,80 mm

0,989 g; 7,80 mm

1,015 g; 7,90 mm

0,903 g; 7,60 mm

0,985 g; 7,60 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 112, 116, 117, 120, 121, 125, 126, 129

Obr.: *Kolníková 2012*, 92–93, 170, tab.: 5: 40-56, 6: 57-75, 83: 41, 60-61, 63, 66, 69-70

86 + 4 nezdokumentované Au 1/24 statérů - typ **Athéna Alkidemos**

Av. hlava s diadémem nebo helmou?, p. (Var. a), ptačí nebo lidská hlava?, l. (Var.. b)

Rev. bojovník typu Athéna Alkidemos I., se štítem a oštěpem, z obou paží visí šál, v oblastech pod i nad štítem jsou tři kruhy, níže p. x (Var.. a) nebo z (Var.. b)

0,362 g; 6,30 mm

0,322 g; 6,00 mm

0,329 g; 5,60 mm

0,342 g; 5,10 mm

0,340 g; 5,70 mm

0,338 g; 5,50 mm

0,332 g; 5,00 mm

0,310 g; 5,98 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 141-148

Obr.: *Kolníková 2012*, 94–96, 170, tab. 7: 76-104, 8: 105-132, 9: 133-161, 83: 76, 105, 120, 122, 124-125, 128, 161

707 + 106 nezdokumentovaných Ag obolů - typ **Roseldorf/Němčice I a II** a jejími variantami (8)⁶

I (typ A)

Av. hlava s vlasy podobnými lví hřívě, p.; později hrbol

Rev. kůň p., s rosetou s křížovými nebo špičatými konci, ve spodní části lyra se středovým bodem

1,068 g; 10,50 mm

0,993 g; 10,00 mm

0,921 g; 10,00 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 98–144, 171, tab. 11:57, 172-868, 84: 172-173, 175

⁶ V nové publikaci E. Kolníkové *Němčice (2012)* je tento typ mincí označován jako typ s lyrovitou symbolikou. Toto označení je nešťastné, jelikož nebere v potaz předchozí označení mincí jako typ Roseldorf/Němčice. V celém katalogu se tedy držím původního označení obolů tohoto typu jako Roseldorf/Němčice. Jako typ s lyrovitou symbolikou tedy označuji pouze tetradrachmy a drachmy z jihozápadního Slovenska.

II (typ B)

Av. hrbol nebo neidentifikovatelný obraz

Rev. kůň ve skoku l., s lukem v horní části se středovým bodem a lyrou se středovým bodem

Obr.: *Kolníková 2012*, 98–144, 171, tab. 11:57, č. 387-878, 1087-1174

26 Ag obolů - typ **Roseldorf/Němčice**, 12 typů

dva stylizovaní jezdcí, torques se středovým bodem, hvězda/trup pegase, stylizovaná hlava/kůň, hlava s dlouhými ušima, kůň/kůň, hlava/kůň se svastikou a lyrou, stylizovaná hlava en face/kůň, svastika/jelen, čtyři kruhy/kůň s helmou, hlava/kůň s trojzubcem, býk

Obr.: *Kolníková 2012*, 146–147, tab. 59: 879-892, 60: 893-904; tab. 94

19 Ag obolů - typ **Roseldorf/Němčice II (typ B)**, s nejasným obrazem nebo fragmenty

Obr.: *Kolníková 2012*, 148, tab. 61: 916-924

Cizí keltské mince

Východokeltské mince – 15 ks

Bastarnové (?)

Ag tetradrachma - typ **Husi-Vovriești** z dnešního středního Moldavska

Av. v kruhu hlava Dia, p.

Rev. jezdec s dlaní, l.

13,158 g; 25,20 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 149, 172, tab. 62: 926, 85: 926

Dákové

Ag tetradrachma - typ s **audoleonským monogramem** ze severodácké oblasti z území dnešní severní Transylvánie

Av. v kruhu hlava Dia a vavřínovým věncem, p.

Rev. v kruhu jezdec se zvednutými rucemi, p., před hrudí koně lyrovitý znak, pod zvednutou nohou koně esovitý tvar, pod koněm audoleonský monogram

10,786 g; 20,30 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 149, 172, tab. 62: 927, 85: 927

Ag tetradrachma **Filipa II. Makedonského** z dolního toku Dunaje, časná napodobenina

Av. v kruhu hlava Dia s vavřínovým věncem, p.

Rev. jezdec s palmou, p., výše +IAIP POY, pod koněm písmeno Λ, pod zvednutou nohou koně Λ

13,514 g; 24 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 149, 172, tab. 62: 925, 85: 925

3 Ag mince - typ s **tzv. ptačím koněm**, nejspíše ze severodácké oblasti z území dnešní severní Transylvánie

Av. hlava s helmou, p.

Rev. pták, l., s třemi ocasními péry

2,170 g; 12,00 mm

2,318 g, 0,586 g

Obr.: *Kolníková 2012*, 149, 172, tab. 62: 928-30, 85: 928

Skordiskové

Ag mince z území dnešního severního Srbska - **tzv. srbská skupina**

Av. hlava Dia, p., v perlovci

Rev. deformovaný jezdec v helmě, l.

2,150 g; 16,40 mm

Obr.: Kolníková 2012, 150, 172, tab. 63: 931, 85: 931

8 Ag + Ae skordiských mincí - typ s **kruhovým líčkem** z území dnešního severního Srbska

Av. hlava s kruhovým líčkem, l.

Rev. kůň, l., s perlovou hřívou, výše kruh s i bez středového kruhu

Obr.: Kolníková 2012, 150, tab. 63: 932-939

Středokeltské mince – 14 kusů

Bójové

7 Au statérů o různých nominálních hodnotách – typ **tzv. vedlejší řady**

hlava/Athéna Alkidemos; hlava en face/torques; hrbol/klečící bojovník;...

0,862 g; 10 mm

8,124 g; 14,60 mm

2,004 g; 10,00 mm

0,564 g; 8,20 mm

3,775 g; 17,90 mm

0,801 g; 9,50 mm

1,765 g; 15,60 mm

Lit.: Paulsen 1933, 198, 210-211, 222-225

Obr.: Kolníková 2012, 97, 170, tab. 10: 162-168, 83: 163-166

3 Ag drachma (1 ks) a tetrachmy (2 ks) + 1 ks

nezdokumentovaná - typ s **lyrovitou symbolikou**

hvězda/lyra, lyra/lyra, jezdec/lyra

12,108 g; 22,20 mm

3,969 g; 15,90 mm

10,876; 20,30 mm

Lit.: Pink 1939, č. 385, 396, 398

Obr.: *Kolníková 2012*, 98, 171, tab. 11: 169-171, 84: 169-171

Keltové

Ag mince - typ **Velem?** z oblasti západního Maďarska – východního Rakouska

Av. kruhy a listy - zbytky vavřínového věnce

Rev. slunce s devíti paprsky

Obr.: *Kolníková 2012*, 150, tab. 63: 940

3 Ag mince - typ **Kroisbach** z oblasti západního Maďarska – východního Rakouska

Av. bezvousá mužská hlava, l., 2-3 řadý perlový diadém

Rev. jezdec beze zbraně, l.

11,554 g; 22 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 150, 172, tab. 63: 941-943, 85: 941

Západokeltské mince

Keltové

Ag obol s nápisem M Λ

Av. hlava mladíka, l.

Rev. písmena M Λ v dvou polích 4dílného kola

Obr.: *Kolníková 2012*, 151, tab. 64: 944

Ag mince - typ **se symbolikou kříže** z území jihozápadní Galie

Av. široký hrb

Rev. kříž

Obr.: *Kolníková 2012*, 151, tab. 64: 945

Ag? mince - typ se symbolikou galského?, kampánského? nebo neapolského? kříže

Av. delfín?

Rev. kříž

Obr.: Kolníková 2012, 151, tab. 64: 946

Ag mince

Av. perlovec

Rev. nejasná symbolika

Obr.: Kolníková 2012, 151, tab. 64: 947

4 Ag mince z území Belgica;

Av. pozůstatky hlavy?, l.

Rev. stylizovaný kůň, nad i pod ním kruhy

Obr.: Kolníková 2012, 151, tab. 64: 948-951

Kadurkové

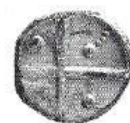
Ag mince - typ **a-la-croix** z oblasti jihozápadní Galie, Cadurci

Av. pozůstatky hlavy, l.

Rev. kříž, ve 4 polích kruhy a body

3,435 g; 16,50 mm

Obr.: Kolníková 2012, 151, 172, tab. 64: 952, 85: 952

potinová mince- typ s **hlavou d'ábla** z oblasti středo západní Galie,

Turones

Av. hlava, l.

Rev. nezřetelný obraz

4,062 g; 16,50 mm

Obr.: Kolníková 2012, 151, 172, tab. 64: 953, 85: 953

potinová mince- typ s **manekýnem** z oblasti středovýchodní Galie,
Haeduer

Av. nezřetelný obrys postavy manekýna

Rev. rohatý býk s protáhlýma zadníma nohama, r., výše lyrovitý
ornament

3,327 g; 19,00 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 151, 172, tab. 64: 954, 85: 954

Kadurkové

Ag mince - typ **a-la-croix** z oblasti jihozápadní Galie, Cadurci

Av. pozůstatky hlavy, l.

Rev. kříž, ve 4 polích kruhy a body

3,435 g; 16,50 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 151, 172, tab. 64: 952, 85: 952

JN (1 ks)

NO.: 1892. **U.:** MZM. **KOM.:** Je možné, že druhý zápis je shodný s předcházejícím.

DAT.: Pol. 3. stol. př. n. l. až 2. pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čižmář – Kolníková 2006*, 261.

Keltové, Ag tetradrachma - typ neznámý

NENÍ ZNÁMO (1 ks)

NO.: 1904. **U.:** MZM. **KOM.:** Je možné, že druhý zápis je shodný s předcházejícím.

DAT.: Pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 2012*, 71.

Bójové

Au statér - typ **Athéna/Niké**

8,36 g, 16 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 20

JN (1 ks)

NO.: 2000 (Z. Smrž) a 2007 (Z. Černý) **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Militký 2008*, 127; *Kolníková 2012*, 71.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**

0,644 g, 8,5 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 176, tab. 89: 5

JN (1 ks)

LOK.: Na levém břehu Brodečky a pravém břehu mlýnského náhonu v trati „Pastviska“. **NO.:** 2003 - 2005 **U.:** MZM. **KOM.:** Je možné, že pátý zápis je shodný se čtvrtým. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čižmář a spol. 2008*, 126; *Militký 2008*, 127.

Bójové

Ag oboly - typ **Roseldorf/Němčice**

OTASLAVICE

JN (1 ks)

U.: MZM. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do poloviny 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 146; *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 2012*, 71.

Bójové

Au statér - typ **mušlovitou prohlubní** – tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

6,671 g; 15,3 mm

Lit.: *Paulsen 1933*, 345.

PLUMLOV

DEPOT (50-60 ks, zde uvedeny 4 ks)

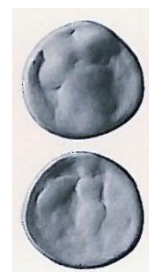
NO.: Před r. 1886 nebo v tomto roce při kopání sklepa. **KOM.:** Pochybnosti o nález. Radoměřský se domnívá, že se jedná o záměnu s nálezem z Myslejovic, č. 172. Bundessammlung Wien (1 kus, č. inv. 28.560); r. 1900 v Coll. Windischgrätz (1 kus). **DAT.:** Athéna Niké: pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 78, č. p. 180; *Kolníková 1998*, 21, 25, 27; *Kolníková 2006*, 8; *Kolníková 2010*, 18; *Militký 2011*, 149; *Kolníková 2012*, 71.

Bójové

2 Au statéry typ **Athéna/Niké**

8,19 g; 17,4 m

Obr. Paulsen 1933, č. 48

Au statérů - typ **Athéna Alkidemos** s nezřetelným obrazem (III.) – typ **Plumlov**

8,41 - 8,02 g

Au statér - typ **Athéna Alkidemos**

8,19 g; 17 mm

Vindelíkové, statér - typ neznámý

POLKOVICE

DEPOT (13 ks)

LOK.: Na pravém břehu Valové na mírné vyvýšenině v trati „Ostrov“. **NO.:** 2001 – 2003 (Z. Smrž, Z. Černý a M. Kejzlar). **DAT.:** Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Roseldorf/Němčice: 1. pol. 2. stol. př. n. l.; Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn: konec 2. stol. až 1. pol. 1. stol. př. n. l.; hlava s esovitým účesem: cca pol. 2. stol. př. n. l.; tzv. vedlejší řady: pol. 2. stol. př. n. l.; cizí mince: 1. pol. 3. stol. př. n. l.; Kapos: asi 2. pol. 2. stol. až pol. 1. stol. př. n. l. **U.:** Soukromá sbírka. **LIT.:** Černý – Kolníková 2006, 49; Kolníková 2007, 440–441; Čížmář, M. a kol. 2008, 126; Militký 2008, 127; Drechsler a kol. 2010, 79; Kolníková 2012, 71.

Bójové

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

2,782 g; 11,4 mm

Obr.: Kolníková 2012, 177, 90: 5

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ A: kůň p., roseta/lyra s pukličkou

0,853 g; 9,6 mm

Obr.: Kolníková 2012, 177, 90: 3

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ A: kůň p., pozůstatek rosety/lyra s pukličkou

0,877 g; 9,6 mm

Obr.: Kolníková 2012, 177, 90: 2

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ Aa: kůň p., pozůstatek rosety/lyra s pukličkou

0,869 g; 10 mm

Obr.: Kolníková 2012, 177, 90: 4

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ Bb1: kůň l., tyčka/oblouk s pukličkou

0,752 g; 8,1 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 8

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ Ba3: kůň l., tyčka, puklička/oblouk s pukličkou

0,754 g; 9 mm

2. pol. 3. až 2. pol. 2. stol. př. n. l.

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 7

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ Ba1: kůň l., tyčka, puklička/oblouk s pukličkou

0,833 g; 9,4 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 6

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**, typ B?: kůň l., oblouk s pukličkou/lyra

0,580 g; 9,8 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 9

Ag obol - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**, hlava l./kůň l.

0,441 g; 9,0 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 10

Au 1/3 statéru - typ **tzv. vedlejší řady** - Athéna/kůň

Av. hlava s přilbou p.

Rev. cválající kůň bez oka se zvýrazněnou hřívou, nad koněm p., symbol v podobě kříže

2,799 g, 13,2 mm, tl. 1,8 mm

Keltové

Ae tetradrachma - typ **Kapos**, z území Panonie

8,187 g; 19,92 mm, tl. 4,81 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 12

Ag obol - typ „hlava s esovitým účesem“

0,386 g; 7,8-9,8 mm

Obr.: *Kolníková 2012*, 177, 90: 11

PROSTĚJOV

JN (1 ks)

KOM.: Pochybné naleziště. Nálezy mincí z Hradiště u Prostějova nebo v okolí Prostějova. Není jasné, o jaké hradiště se jedná. Je možné, že se dříve nálezy ze Starého Hradiska získané z prostějovského obchodu označovaly jako prostějovské.

LIT.: *Radoměrský 1955*, 78–79, č. p. 183; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové, 1/3 Au statér - typ neznámý.

PROSTĚJOVIČKY

JN (1 ks)

LOK.: Na poli „Pod Sádky“. **NO.:** 1890 (J. Konšel). **U.:** MZM. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Červinka 1902*, 272; *Paulsen 1933*, 48, 58, 146; *Radoměrský 1955*, 79, č. p. 184; *Čižmář 1997*, 227, 301; *Kolníková 1998*, 24, 26; *Kolníková 2012*, 71.

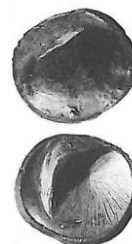

Bójové

Au statér - typ **mušlovitou prohlubní** - tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

7,059 g; 16,2 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 343; *Čižmář 1997*, M 237

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1931. **U.:** MZM. **KOM.:** Číslo SAS: 24-23-20/2 (jen 1 nález).

DAT.: Přelom 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Červinka 1931*, 68; *Paulsen 1933*, 46, 58, 147; *Radoměský 1955*, 79, č. p. 185; *Kolníková 1998*, 26.

Bójové

Au statér - typ s **rukou a mušlí**

7,219 g; 14,7 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 367; *Čižmář 1997*, M 238

PTENÍ

JN (1 ks?)

NO.: 1920 po dešti v náplavě na silnici u hřbitova. **U.:** MZM. **DAT.:** 2. pol. 3. stol. až pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 80, č. p. 191; *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 1998*, 27; *Čižmářová 2004*, 291; *Kolníková 2012*, 71.

Keltové

Au mince - typ s **hlavou a pegasem**

5,902 g; 15x17 mm

Obr.: *Čižmář 1997*, M 241; *Kolníková 2012*, 177–178, 90: 13, 91: 16

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

LOK.: Rovina Z od Ptení při silnici do Zdětína pod hřbitovem u bezejmenné vodoteče.
U.: Muzeum Prostějovska. **KOM.:** Pravděpodobná shoda s 1. nálezem. Číslo SAS: 24-23-05/15.

Keltové, Ag mince - typ neznámý

STARÉ HRADISKO

JN (zde uvedeno cca 86 ks)

NO.: Již od konce 18. stol. **U.:** NM, MZM, Boskovice (Okresní muzeum), Muzeum Prostějovska a soukromé sbírky. **KOM.:** Nebyly odkryty depoty, nálezy jsou vesměs ojedinělé. Část nalezených mincí byla na Starém Hradisku i zhotovována. Pro větší přehlednost uvádím počet kusů u nálezů. **DAT.:** Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l., s hrboly: začátek 2. pol. 2. stol. př. n. l.; Roseldorf/Němčice: 1. pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; s mušlovité statéry: 2. pol. 2. stol. přibližně do poloviny 1. stol. př. n. l.; ostatní (bez cizích mincí): 2. pol. 2. stol. př. n. l. s rozmachem keltského osídlení; galská potinová mince: 2. pol. 1. stol. n. l.; potinové mince (obecně): konec pol. 1. stol. př. n. l. (galské války) nebo 2. pol. 2. stol. př. n. l. (v souvislosti s ostatními nálezy v archeologických komplexech). **LIT.:** *Paulsen 1933*, 141–142, 145–147; 149–151, 153; *Radoměský 1955*, 80–81, č. p. 192; *Čižmář 1995*, 616; *Čižmář 1997*, 299–301; *Kolníková 1998*, 23–24, 25–28; *Kolníková 2002*, 275; *Kolníková 2007*, 447; *Rudnicki 2008*, 7–10; *Kolníková 2010*, 16; *Militký 2011*, 155–156.

Bójové

2 Au 1/3 statéry – typ **Athéna Alkidemos**

2,27 g; 13,4 mm

1,319 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 141.

4 Au 1/3 statéry - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly a klikatkou

2,258 g; 13,4 mm

2,083 g; 14,3 mm

1,559 g; 10,6 mm

4. ve zlomku

Lit.: *Paulsen 1933*, 425.

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 447, 462, 468; *Čižmář 1997*, M 191-192, M 220, M 213

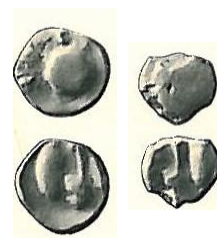
4 Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly bez klikatky

2,419 g; 12,1 mm

0,72 g; 9,9 mm

2,123 g

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 486, 488; *Čižmář 1997*, M 212, M 228

4 Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s jejím zhoršeným obrazem

0,728 g; 8,5 mm

0,89 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 132-133

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 131; *Čižmář 1997*, M 162

8 Au 1/8 statérů - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

0,791 g; 7,6 mm

0,655 g; 8,1 mm

0,815 g; 9,6 mm

0,797 g; 9,6 mm

0,886 g; 8,47/9,97 mm

0,32 g

0,85 g

0,907 g; 0,647 g; 1 ks dochován ve zlomku

Lit.: *Castelin 1965*, 22, 23; *Paulsen 1933*, 517, 529, 536, 544, 545, 557

Obr.: *Paulsen 1933*, 514–515, 542–543; *Čižmář 1997*, M 180, M 193, M 214-215;
Rudnicki 2008, 9, č. 2–4.

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s jednoduchým T

0,906 g

Obr.: *Čižmář 1997*, M 188

1/24 statéry - typ **Athéna Alkidemos**, počet není znám

0,316 g; 7,2 mm

0,007 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 142, 144-145

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 143; *Čižmář 1997*, M 163, M 225

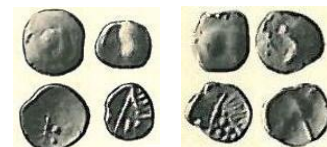
36 Au 1/24 statérů - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem a kuličkami

0,238 g; 8 mm

0,219 g; 6,8 mm

0,315 g; 7,6 mm

0,300 g; 7,8 mm

0,30 g; 0,333 g; 0,28 g; 0,233 g; 0,249 g; 0,296 g; 0,249 g; 0,263 g; 0,244 g; 0,216 g;
0,27 g; 0,23 g; 0,20 g; 0,28 g; 0,21 g; 0,307 g; 0,273 g; 0,28 g; 0,206 g; 0,102 g; 0,317
g; 0,273 g; 0,2262 g; 0,266 g; 0,262 g, 0,275 g, 0,196 g, 0,272 g, 0,298 g, 2,78 g; 0,300
g, 0,306 g

4 dochovány ve zlomcích

Lit.: *Paulsen 1933*, 161-162, 164-167, 169-173

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 159-160, 163, 168; *Čižmář 1997*, M 171, 178, M 181, M 184, M
186 – 187, M 205, M 216, M 219,

4 Au statéry - typ **mušlovitou prohlubní** – tzv. hmyzí typ;

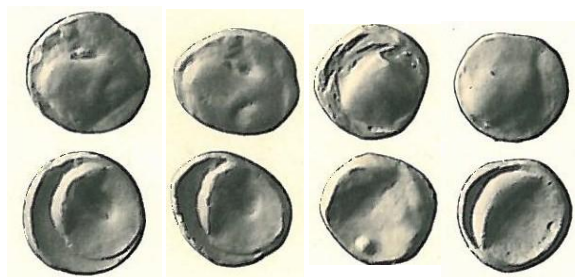
vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

7,378 g; 16,7 mm

7,394 g; 17 mm

7,164 g; 15,3 mm

7,243 g; 16,2 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 303–304, 326, 337; *Čižmář 1997*, M 190, M 207-208, M 210-211

Au statér - typ s rukou a mušlí

6,999 g; 15,4 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 373; *Čižmář 1997*, M 182

Au statér - typ s mušlovitou prohlubní nebo Athéna Alkidemos?

Av. oválný, hladké hrbol při okraji, ze strany dvě řady kuliček

Rev. tři nepravidelné hrboly v řadě, čtyři rovné paprsky, jedna tečka

Lit.: *Paulsen 1933*, 270, 278

Obr. *Rudnicki 2008*, 9, č. 1

neznámý počet 1/3 a 1/8 mušlovitých statérů - typ s mušlovitou prohlubní – tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

1,602 g

Obr.: *Čižmář 1997*, M 224

Au mince - mušlovitý statér ?

0,289 g; 7,03/7,23 mm

Lit.: *Castelin 1965*, 21?

Obr.: *Rudnicki 2008*, 10, č. 5

15 Ag obolů – typ **Roseldorf/Němčice**

0,43 g; 9,5 mm

0,258 g; 9,0 mm

0,39 g; 11,0 mm

ostatní hmotnosti nezjištěny (12 kusů)

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 612–614

2 Ag oboly - typ **Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn**, bližší počet není znám

2 Au statéry - typ s **hrboly**

7,304 g; 16,1 mm

7,458 g; 16,1 mm

Obr.: *Paulsen 1933*, 282, 292; *Čižmář 1997*, M 209

Remové, potinová mince

Av.: postava s torquesem nebo s věncem

Rev.: zvíře

Keltové

Ag mince - typ „**hlava s esovitým účesem**“

Mince z východní a střední Gálie - typ „**à la grosse tête**“

Av.: stylizované hlava, tři linie p, plastický nos a brada, oko jako korálek

Rev.: zvíře skákající l, zadní noha v přímé linii do p.

6,46 g; 19,15/19,73 mm; h 2

Obr.: *Rudnicki 2008*, 10, č. 6.

potinová mince

URČICE

DEPOT (asi 70 kusů)

NO.: Před r. 1887. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 82, č. p. 198; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové, Au mince - typ neznámý.

VÍCEMĚŘICE

JN (1 ks)

NO.: 1875 na poli za panskou stodolou. **KOM.:** R. 1895 poštovní František Tillich v Nezamyslicích. Dnes se mince považuje za ztracenou. **DAT.:** 1. pol. 3. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 82, č. p. 202; *Čižmářová, 2004*, 338.

Dákové

Ag mince, napodobenina tetradrachmy Filipa II. Makedonského

JN (2 ks)

NO.: 1892 na poli „Na kopci“ při orbě. **U.:** MZM. **DAT.:** Asi 2. pol. 2. stol až pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 82–83, č. p. 203; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové

Ag keltské mince z území Maďarska - typ **Kapos**

JN (2 ks)

LOK.: Cca 1,5 km VVS od obce Doloplazy ve svahových polních. **U.:** MZM. **KOM.:** Publikováno v 1894, možná záměna s jinými nálezy ve Víceměřicích. Číslo SAS: SAS: 24-42-03/8.

Bójové

Ag dvoudrachma - typ se **stylizovanou hlavou**

Av.: koniček

VRAHOVICE

JN (1ks)

LOK.: Na „Dílech odvrahovičných“. **NO.:** 1916 při orání v Podhájí. **DAT.:** Přelom 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 83, č. p. 205; *Čižmář 1997*, 302; *Kolníková 1998*, 24, 26.

Bójové

Au statér - typ s **rukou a mušlí**

6,60 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 259-400.

OKR. PŘEROV

LIPNÍK NAD BEČVOU

JN (2 ks)

NO.: 1866. **KOM.:** Kdysi ve sbírce Em. Mikše. **DAT.:** Athéna Alkidemos: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 75, č. p. 168; *Čižmář 1997*, 299; *Kolníková 1998*, 23, 25–27; *Kolníková 2006*, 17.

Bójové

Au mince - typ **Athéna Alkidemos**

2,618 g

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

2,7 g

Obr.: *Čižmář 1997, M 161*

MĚROVICE NAD HANOU

JN (1 ks)

NO.: Výzkum ÚAPP Brno v r. 2011. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2012, 71.*

Bójové

Au 1/24 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s abstraktní symbolikou

0,297 g; 7,8 mm

Lit.: *Paulsen 1933, 706-707.*

OKR. ŠUMPERK

DOUBRAVICE NAD MORAVOU

JN (1 ks)

LOK.: Na ostrožně (kolem kóty 256 m. n. m.) podél silnice Doubravice - Řimice, severně Palonínského potoka. **NO.:** 2006. **U.:** Vlastivědné muzeum Šumperk. **KOM.:** Číslo SAS: 14-43-25/24. **AK.:** Nález z orniční vrstvy. **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l.

Bójové

Ag obol - typ **Roseldorf/Němčice**

10 mm

PETROV NAD DESNOU

JN (1 ks)

LIT.: *Kolníková 1998, 28.*

Keltové, mince z území dnešního Slovenska - typ **bratislavský**

ZLÍNSKÝ KRAJ

OKR. KROMĚŘÍŽ

BEZMĚROV

JN (1 ks)

LOK.: Z obce pod silnicí do Kojetína u řeky Hané. **NO.:** Před r. 1911. **U.:** MZM.
KOM.: Číslo SAS: 24-42-10/4. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 70, č. p. 141; Čížmář 1997, 299, č. p. M51; Kolníková 1998, 24, 26; Kolníková 2012, 69.*

Bójové

Au statér - typ **mušlovitou prohlubní** - tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

7,202 g; 15 mm

Obr.: *Paulsen 1933, č. 339; Čížmář 1997, M 151; Kolníková 2012, 178, tab.*

91: 1

HOLEŠOV

JN (počet není znám, zde 2 ks)

KOM.: Je možné, že se první zápis shoduje s následujícími. R. 1868 ve sbírce rady Miltnera (1 kus, typ Paulsen č. 387). **DAT.:** Athéna/Niké: pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l.; tzv. vedlejší řady: pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 72, č. p. 154; Kolníková 1998, 22, 25, 27; Kolníková 2006, 8.*

Bójové

Au mince - typ **Athéna/Niké**, raná napodobení

8,25 g

Au mince - **tzv. vedlejší řady** - typ s kancem a bojovníkem

2,60 g

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

NO.: 1867. **KOM.:** R. 1900 v Coll. Windinschgrätz (předtím ve sbírce Em. Mikše).

LIT.: *Radoměský 1955, 73, č. p. 155.*

Keltové, Au a Ae mince - typ neznámý.

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1910. **KOM.:** R. 1910 ve sbírce M. Dessewffyho, Budapešť (1 kus).

DAT.: Od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 73, č. p. 156; Kolníková 1998, 23, 26.*

Bójové

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s jejím zhoršeným obrazem

1,44 g

HOSTÝN VRCH

JN (2 ks)

NO.: 1876 při kopání brambor. **KOM.:** Kdysi ve sbírkách rajhradského kláštera (1 kus), r. 1913 ve sbírce barona Laudona, Bystřice pod Hostýnem (1 kus). **DAT.:** Athéna Alkidemos s abstraktním obrazem: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kříž 1889*, 359, pozn. 2; *Radoměrský 1955*, 73, č. p. 157; *Kolníková 1998*, 23, 27.

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

Keltové

galská potinová mince

JN (počet není znám)

NO.: 1928. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 73, č. p. 158.

Keltové, Au mince - typ neznámý.

JN (1 ks)

LOK.: Oblast tzv. Rusavské brány (novověký vstup do Areálu z jeho JV strany).

NO.: 1973, při výzkumu opevnění hradiska. **DAT.:** Konec 1 pol. 1. stol. př. n. l. (galské války) nebo 2. pol. 2. stol. př. n. l. (v souvislosti s ostatními nálezy v archeologických komplexech); až do přelomu našeho letopočtu. **LIT.:** *Kolníková 2002*, 272–275.

Keltové

Potínová mince se svastikou

Av. hlava v helmě p.

Rev. dvě přes sebe položené esovité linie

2,3559 g; 15,2 mm; tl. 3 mm

Obr.: *Kolníková 2002, 273, obr. 1*

JN (1 ks)

LOK.: Na západní straně pod akropolí (zde byla zjištěna nejvyšší intenzita osídlení hradiska). **NO.:** 1978, při plošném odkryvu stupňovité terasy. **KOM.:** Číslo SAS: 25-14-21/1. **DAT.:** Od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Čížmář 1997, 299; Kolníková 2002, 272–273.*

Bójové

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s abstraktní symbolikou

Av. okrouhlý hrbol, na okraji obloukovitě vykrojený - v něm drobný plastický výčnělek, povrch okolo hrbolu je zvrásněný

Rev. výrazný kroužek s paprsky a dvěma (třemi?) kuličkami

0,923 g; 9,3 mm

složení: 97,6% Au, 2,0% g a 0,4 % Cu

Lit.: *Paulsen 1933, 490-520.*

Obr.: *Kolníková 2002, 273, obr. 1*

OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ

KOSTELANY NAD MORAVOU

JN (1 ks)

NO.: Před r. 1897. **U.:** MZM. **DAT.:** Pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l.

LIT.: *Radoměský 1955, 74, č. p. 164; Čižmář 2007, 227, 299; Kolníková 1998, 22, 25; Militký 2005, 145.*

Bójové

Au statér - typ **Athéna/Niké**, předpokládá se, že jde o jednu z prvních napodobenin makedonských statérů Alexandra III. Makedonského

8,511 g; 18,7 mm

Obr.: *Paulsen 1933, č. 10; Čižmář 1997, M 159*

JN (2 ks)

LOK.: U „Zadních kruhů“. **NO.:** V srpnu 1942 na poli. **U.:** MZM. **DAT.:** Athéna/Niké: pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměský 1955, 75, č. p. 165; Čižmář 1997, 299; Militký 2005, 145*

Bójové

plátový Au 1/3 statér - typ **Athéna/Niké**

Av. téměř nezřetelný obraz hlavy

Rev. značně stylizovaná Athéna se štítem a oštěpem

1,039 g

Lit.: *Paulsen 1933, 92.*

Keltové

Au mince

Av. obraz koně

Rev. paprsky

JN (1 ks)

NO.: 20. -30. léta 20. stol. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Militký 2005*, 144.

Bójové

Au 1/3 statér - typ **mušlovitou prohlubní** - tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos, má oblý okraj

Av. excentricky umístěný hladký hrbolel s nepravidelným okrajem vystupující z plochy pokryté vráskami, mezi levým hrbolem a středovou linií dvě tečky

Rev. dva oválné hrbolel, mezi nimi svislá linie, v horní části výrazně rozšířená a částečně spojená s pravým hrbolem

2,391 g; 11,1/11,3 mm; s. o. 0,8 mm; tl. 2,8 mm

Obr.: *Militký 2005*, 144

UHERSKÉ HRADIŠTĚ

JN (1 ks)

U.: NM. **KOM.:** Býv. sbírka K. Chaury. **DAT.:** Asi 2. pol. 2. stol až pol. 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 81, č. p. 195; *Kolníková 1998*, 28; *Militký – Vacinová 2012*, 36.

Keltové

Ag mince z území Maďarska - typ **Kapos**

Av. v perlovci stylizovaná vousatá hlava p.

Rev. stylizovaný kůň s jezdcem l., jezdec s výrazně tenkýma pozdviženýma rukama, nad hlavou symetrický půlměsícovitý „čepec“ s kuličkami na koncích, za jezdcem nejasný symbol, před koněm půlměsíc, pod břichem koně symbol v podobě ležící 8, nohy zakončené stylizovanými kopyty, v místě hlavy koně vada razidla

11,313 g; 22,3/22,9 mm; 11,5h

Obr.: *Militký – Vacinová* 2012, 36

UHERSKÉ HRADIŠTĚ – OKOLÍ

JN (1 ks)

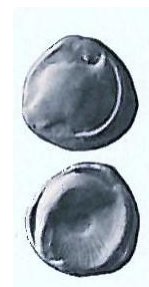
KOM.: R. 1931 E. Lorber, Kladno. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen* 1933, 48, 145; *Radoměský* 1955, 81, č. p. 196; *Kolníková* 1998, 24, 26, 28.

Bójové

Au statér - typ **mušlovitou prohlubní** - tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

7,31 g; 14,6 mm

Obr.: *Paulsen* 1933, č. 309

UHERSKÝ BROD

JN (1 ks)

NO.: Asi z přelomu 19. a 20. století. **DAT.:** Asi 2. pol. 2. stol až pol. 1. stol. př. n. l.

KOM.: Kdysi sbírka I. L. Červinky. **LIT.:** *Radoměský* 1955, 82, č. p. 197; *Kolníková* 1998, 28.

Keltové

Ag mince z území Maďarska - typ **Kapos**.

JN (1 ks)

NO.: 2006 (M. Ručka). **DAT.:** 1. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Kolníková 2007*, 441.

Bójové

Ag mince - typ **Roseldorf/Němčice I.**, typ A: kůň p., roseta, lyra s pukličkou
0,893 g; 1,0 mm

OKR. ZLÍN

BRUMOV

JN (4 ks)

LOK.: Na svahu pod zříceninou hradu, výrazná SJ ostrožna Z od centra Brumova.
NO.: Před r. 1938 (možná rok 1926). **U.:** 1 originál v MZM, 4 odlitky ve Valašských Kloboukách, 1 originál pí. Formánková (hostinská v Brumově), Muzeum jihovýchodní Moravy (Zlín). **KOM.:** Dnes mince považují za nezvěstné. Číslo SAS: 25-43-16/1.
LIT.: *Radoměřský 1955*, 70, č. p. 144, č. p. 146; *Kolníková 1998*, 28; *Čížmářová 2004*, 154.

Keltové

Ag hexadrachmy - typ **Biatec**, tzv. bratislavský typ

PROVODOV

JN (1 ks)

LOK.: Na trati „pod Rýsovem“. **NO.:** Již před r. 1890, jiné před r. 1910, pak okolo r. 1914. **KOM.:** Před r. 1934 1 kus v majetku řed. Janovského z Holešova. Jedná se o neověřený typ. Dnes se mince považují za nezvěstné. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměřský 1955*, 79, č. p. 186; *Kolníková 1998*, 24, 26.

Bójové

Au statér - typ s **mušlovitou prohlubní** - tzv. hmyzí typ; vznikl zřejmě barbarizací rubního motivu mincí typu Athéna Alkidemos

JN (1 ks)

LOK.: Na trati „pod Rýsovem“ na parcele č. 210. **NO.:** Asi r. 1878 našla Anna Slovácová. **KOM.:** Dnes se mince považují za nezvěstné. **LIT.:** *Radoměrský 1955, 79, č. p. 187.*

Keltové, Au peníz - typ neznámý.

JN (1 ks)

LOK.: Na trati „pod Rýsovem“ na parcele č. 210. **NO.:** Asi r. 1927 našel František Slovák. **KOM.:** Dnes se mince považují za nezvěstné. **LIT.:** *Radoměrský 1955, 79, č. p. 188.*

Keltové, Au peníz (roztaven) - typ neznámý.

JN (1 ks)

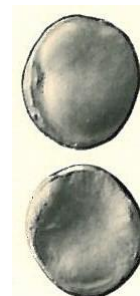
LOK.: Na trati „pod Rýsovem“ na parcele č. 213. **NO.:** Před r. 1931 našel František Mikulášek na poli. **U.:** MZM. **DAT.:** Začátek 2. pol. 2. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955, 80, č. p. 189; Čižmář 1997, 301.*

Keltové, Au statér - typ neznámý, možná typ s **hrbolem**

7,43 g

Lit.: *Paulsen 1933, č. 292-293.*

Obr.: *Čižmář 1997, M 239*

JN (1 ks)

LOK.: Na trati „pod Rýsovem“ na parcele č. 258. **NO.:** Před r. 1931 našel J. Talaš na poli. **U.:** MZM. **DAT.:** 2. pol. 2. stol. přibližně do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 80, č. p. 190; *Čižmář 1997*, 301; *Kolníková 2007*, 441

Keltové, Au statér - typ neznámý, možná typ s mušlovitou prohlubní

7,24 g

Lit.: *Paulsen 1933*, č. 336.

Obr.: *Čižmář 1997*, M 240

VŠEMINA

JN (zde uvedeno 7 ks, jinak 12 – 20 ks)

LOK.: Na vrchu „Hrádku“ mezi Všeminou a Dešnou. **NO.:** Již od konce 19. století. **U.:** VMO, numismatická sbírka, MZM (3 ks), NM (1 ks), jinde. **KOM.:** R. 1924 prof. Pobucký, Prostějov. **DAT.:** Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol. přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos a abstraktní symbolikou: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; s rukou a mušlí: přelom 2. a 1. stol. př. n. l. **LIT.:** *Paulsen 1933*, 51, 53, 54, 57, 141; *Radoměrský 1955*, 83, č. p. 206; *Kolníková 1998*, 23, 26–27; *Čižmář 2007*, 227.

Bójové

Au statéry - typ **Athéna Alkidemos** s motivem jednoduchého T

2,377 g; 11,4 mm

Au 1/3 ? statéru - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly a klikátkou

2,356 g; 11 mm; tl. 0,2cm

Lit.: *Paulsen 1933*, 444.

Obr.: *Paulsen 1933*, č. 434; *Čižmář 1997*, M 246.

Au 1/8 statéru – typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

0,928 g

Lit.: *Paulsen 1933*, 132.

Au 1/24 statéru - typ **Athéna Alkidemos**

Au statér - typ s **rukou a mušlí**

0,930 g; 0,9cm; tl. 0,15cm

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

OKR. NOVÝ JIČÍN

NOVÝ JIČÍN

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

NO.: Před r. 1931. **LIT.:** *Radoměský 1955*, 77, č. p. 176; *Kolníková 1998*, 28.

Keltové, Ag mince - typ neznámý.

PUSTĚJOV – MLÝN

NENÍ ZNÁMO (počet není znám)

LOK.: Trať Hůrky 1,2 km J od kostela v Pustějově. **KOM.:** Číslo SAS: 25-21-01/1.

DAT.: Pol. 4. stol až 1. pol. 3. stol.

Keltové, Ae mince - typ neznámý

BEZ BLIŽŠÍHO URČENÍ

MORAVA

JN (konkrétní počet není znám, zde uvedeno 20 ks)

KOM.: Pro množství nálezů uvádím počet kusů přímo u nálezů. **DAT.:** Athéna/Niké: pol. 3. až začátek 2. stol. př. n. l., Athéna Alkidemos: od 2. pol. 3. stol přibližně do pol. 2. stol. př. n. l.; Athéna Alkidemos s abstraktní symbolikou: od pol. 2. stol. do přelomu 2. a 1. stol. př. n. l.; tzv. vedlejší řady: pol. 2. stol. př. n. l.; Kapos: asi 2. pol. 2. stol až pol. 1. stol. př. n. l.; Filip II.: 1. pol. 3. stol. př. n. l. **LIT.:** *Radoměrský 1955*, 75, č. p. 169; *Kolníková 1998*, 22–23, 25–28; *Rudnicki 2008*, 11; *Kolníková 2010*, 11.

Bójové

2 Au statér - typ **Athéna/Niké** s dobrým obrazem

8,19 g; 8,50 g

Au statér - typ **Athéna/Niké** s upraveným obrazem

8,19 g; 8,50 g

4 Au 1/3 statéry - typ **Athéna Alkidemos**

2,79 g; 2,71 g; 2,72 g; 2,72 g

2 Au 1/3 statéry - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly a klikátkou

2,39 g; 2,27 g

Au 1/3 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s dvěma hrboly bez klikatky

2,30 g

3 Au 1/8 statéry - typ **Athéna Alkidemos**

1,03 g; 1,00 g; 1,01 g

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** se zhoršeným obrazem

0,98 g

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem, s paprsky a kuličkami

0,865 g

Au 1/8 statéru - typ **Athéna Alkidemos** s jednoduchým T

0,935 g

2 Au 1/24 statéry - typ **Athéna Alkidemos**

0,325 g; 0,33 g

3 Au 1/24 statéry - typ **Athéna Alkidemos** s trojúhelníkem a kuličkami

0,271 g; 7,36/6,65 mm

0,30 g; 0,32 g

Obr.: *Rudnicki 2008*, 10, č. 10.

Dákové

mince z území Rumunska, napodobenina drachmy **Alexandra V. a Filipa II.**

Keltové

mince z území Maďarska - typ **Kapos**

Bójové

Au mince - tzv. **vedlejší řady** - typ s hlavou a bojovníkem

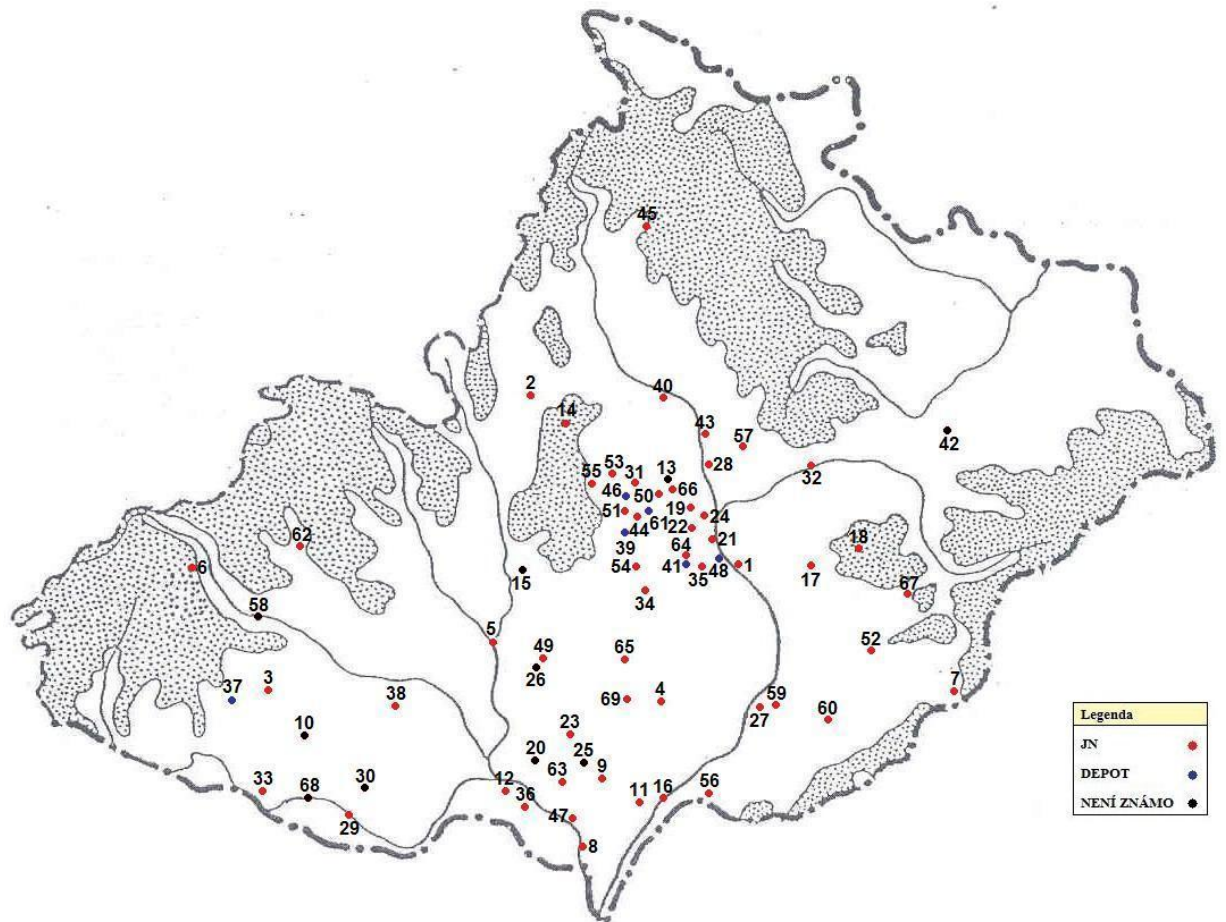
7,85 g

Au mince - možná tzv. **vedlejší řady** - typ s ornamentem koně

7,94 g

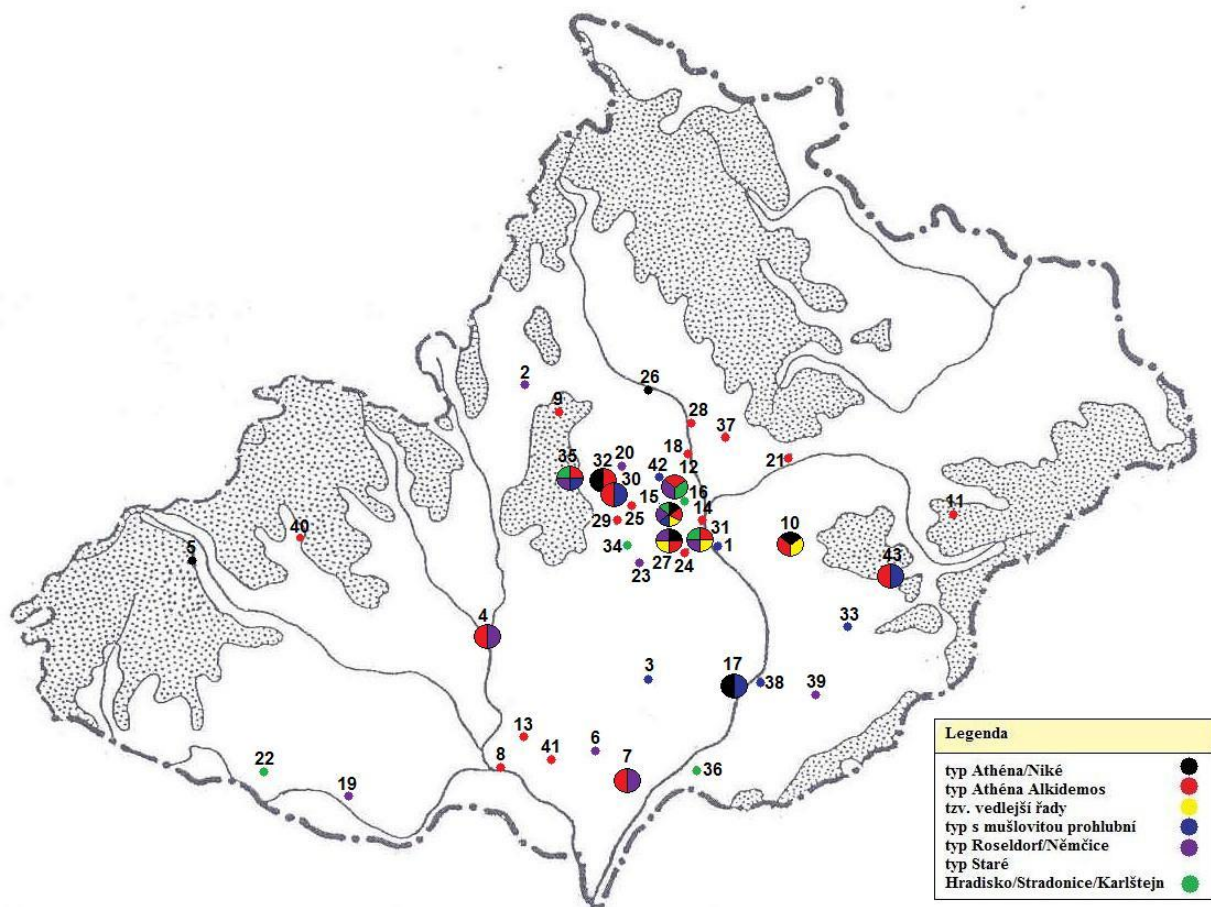
Tauriskové, mince z území Slovinska - typ **Đurdevac**

Mapy

Obr. 2. Nálezy keltských mincí na Moravě: 1. Bezměřov, 2. Biskupice, 3. Blížkovice, 4. Bohuslavice, 5. Brno, 6. Brtnice, 7. Brumov – Bylnice, 8. Břeclav, 9. Čejkovice, 10. Černín, 11. Dolní Bojanovice, 12. Dolní Věstonice, 13. Držovice, 14. Džbel, 15. Habrůvka, 16. Hodonín, 17. Holešov, 18. Hostýn vrch, 19. Hrubčice, 20. Hustopeče u Brna, 21. Ivaň, 22. Klenovice, 23. Klobouky u Brna, 24. Klopotovice, 25. Kobylí, 26. Kobylnice, 27. Kostelany nad Moravou, 28. Kožušany-Tážaly, 29. Krhovice, 30. Lechovice, 31. Lešany u Prostějova, 32. Lipník nad Bečvou, 33. Lukov, 34. Medlovice, 35. Měrnice ad Hanou, 36. Milovice, 37. Moravské Budějovice, 38. Moravský Krumlov, 39. Myslejovice, 40. Náklo, 41. Němčice na Hané, 42. Nový Jičín, 43. Olomouc, 44. Otaslavice, 45. Petrov nad Desnou, 46. Plumlov, 47. Podivín, 48. Polkovice, 49. Ponětovice, 50. Prostějov, 51. Prostějovičky, 52. Provodov, 53. Ptení, 54. Pustiměř, 55. Staré Hradisko, 56. Sodoměřice, 57. Svěsedlice, 58. Třebíč, 59. Uherské Hradiště, 60. Uherský Brod, 61. Určice, 62. Velké Meziříčí, 63. Velké Pavlovice, 64. Víceměřice, 65. Vícemilice, 66. Vrahovice, 67. Všemina, 68. Znojmo, 69. Ždánice.

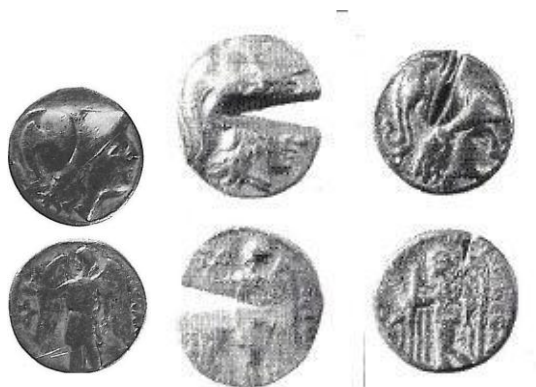

Obr. 3. Zastoupení základních typů keltských mincí na lokalitách: 1. Bezměřov, 2. Biskupice, 3. Bohuslavice, 4. Brno, 5. Brtnice, 6. Čejkovice, 7. Dolní Bojanovice, 8. Dolní Věstonice, 9. Džbel, 10. Holešov, 11. Hostýn vrch, 12. Hrubčice, 13. Hustopeče u Brna, 14. Ivaň, 15. Klenovice na Hané, 16. Klopotovice, 17. Kostelany nad Moravou, 18. Kožušany-Tážaly, 19. Krhovice, 20. Lešany u Prostějova, 21. Lipník nad Bečvou, 22. Lukov, 23. Medlovice, 24. Měrovice nad Hanou, 25. Myslejovice, 26. Náklo, 27. Němčice na Hané, 28. Olomouc, 29. Otaslavice, 30. Plumlov, 31. Polkovice, 32. Prostějovičky, 33. Provodov, 34. Pustiměř, 35. Staré Hradisko, 36. Sudoměřice, 37. Svěsedlice, 38. Uherské Hradiště, 39. Uherský Brod, 40. Velké Meziříčí, 41. Velké Pavlovice, 42. Vrahovice, 43. Všemina,

Tabulka

Typ Athéna/Niké

Brtnice
Holešov
Kostelany nad Moravou
Náklo
Plumlov

Typ Athéna Alkidemos

Brno – Slatina
Dolní Bojkovice
Dolní Věstonice
Dzbel
Holešov
Hostýn vrch
Hrubčice
Hustopeče u Brna
Ivaň
Klenovice na Hané
Kožušany-Tážaly
Lipník nad Bečvou
Měrovice nad Hanou
Myslejovic
Němčice na Hané
Olomouc
Otaslavic
Plumlov
Polkovice
Prostějovský
Staré Hradisko
Svésedlice
Velké Meziříčí
Velké Pavlovice
Všemina

Typ s mušlovitou prohlubní

Bezměrov
Bohuslavice
Kostelany nad Moravou
Prostějovsko
Provodov
Staré Hradisko
Uherské Hradiště
Vršovice
Všemina

Typ Roseldorf/Němčice

Biskupice
Brno – Líšeň
Čejkovice
Dolní Bojanovice
Hrubčice
Klenovice na Hané
Krhovice
Lešany u Prostějova
Medlovice
Němčice na Hané
Polkovice
Staré Hradisko
Uherský Brod

Typ Staré Hradisko/Stradonice/Karlštejn

Hrubčice
Klánovice
Klenovice na Hané
Klopotovice
Lukov
Polkovice
Pustiměř
Staré Hradisko
Sudoměřice

Typ a audoleonským monogramem

Němčice nad Hanou

Tetradrachmy Filipa II. Makedonského

Břeclav
Klobouky u Brna
Němčice nad Hanou
Víceměřice
Vícemilice

Typ Husi-Vovriešti

Němčice nad Hanou
Víceměřice
Uherské Hradiště
Uherský Brod

Mince tzv. srbské skupiny

Němčice nad Hanou
Podivín

Typ „s ptačím koněm“

Němčice nad Hanou

Tzv. vedlejší řady

Holešov
Klenovice na Hané
Němčice na Hané
Polkovice

Typ s hrboly

Hrubčice
Ponětovice
Staré Hradisko

Typ s lyrovitou symbolikou

Břeclav
Němčice nad Hanou

Typ Simmering

Moravský Krumlov

Typ „hlava s esovitým účesem“

Lukov
Klenovice na Hané
Polkovice
Staré Hradisko

Typ Pollanten

Klenovice na Hané

Typ Velem

Němčice nad Hanou

Tab. 2. Typologie základních druhů keltských mincí a jejich nalezišť.

Údaje o BAKALÁŘSKÉ PRÁCI studenta

Studijní obor: Archeologie – Uměnovědná studia

Os. číslo: F10875

1. Název: Keltské mince na Moravě
2. Název v angličtině: Celtic coins in Moravia
3. Anotace: Práce pojednává o keltských mincích na území Moravy. Součástí práce je typologie, chronologie, ikonografie mincí a jejich význam pro společnost v době laténské. Práce se také zabývá problematikou detektorů kovu a otázkou dokumentace mincí. Část práce je také věnována lokalitám Němčice nad Hanou, Staré Hradisko a Hostýn. Hlavní částí práce je pak katalog mincí nalezených na Moravě. Práce je doplněna mapami, fotografickou dokumentací vybraných nálezů, a také přehledným typologickými tabulkami.
4. Klíčová slova: mince, doba laténská, Keltové, numizmatika, Morava, detektory kovů.
5. Anotace v angličtině: This essay is focuses on Celtic coins in Moravia. Parts of this work are typology, chronology, iconography of coins and their importance for the company in the La Tene period. This work also deals with the issue of metal detectors and documentation of coins. Part of the work is also dedicated to sites Němčice over Hana, Staré Hradisko and Hostýn. The main part is the catalogue of coins found in Moravia. The work is complemented by maps, photographic documentation of selected findings, and also clear typological tables.
6. Klíčová slova v angličtině: coin, La Tene period, Celts, numismatics, Moravia, metal detectors.
7. Rozsah práce: 61
8. Jazyk práce: CZ